

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра української мови і літератури

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Для напрямку/спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
035.01 Філологія (Українська мова та література)

Автор:
доцент кафедри української мови
і літератури Гурдуз А. І.

Затверджено на засіданні кафедри від «29» серпня 2018 р.

Зміст навчально-методичного комплексу

1. Титульна сторінка.
2. Зміст НМК.
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності.
4. Навчальна програма дисципліни (*знаходиться в окремій папці 21.1-06*).
5. Робоча навчальна програма дисципліни (*знаходиться в окремій папці 21.1-07*).
6. Програми навчальної, технологічної і професійної практик (*не передбачено навчальним планом*).
7. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.
8. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
9. Конспект лекцій з дисципліни.
10. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для контрольних робіт.
11. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
12. Завдання на курсові та дипломні проекти (*не передбачено навчальним планом*).
13. Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків.
14. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети.
15. Методичні рекомендації та розробки викладача.
16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів (зокрема, банк тестів, теми рефератів, глосарій).
17. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання (*не передбачено навчальним планом*).
18. Інші матеріали: Концепція курсу.

Список рекомендованої літератури до дисципліни.

Кредит 1. Романтизм у німецькій, французькій та італійській літературі I пол. XIX ст.

Тема 1. Естетика німецького романтизму.

Романтизм у літературі I пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації романтизму; генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом; філософські й естетичні засади, типологія романтизму; поняття «хвороби віку», «космічного песимізму», романтичного двосвіту).

Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму (єнсська школа; Новаліс; Ф.Гельдерлін; гейдельберзький гурток; Г. фон Клейст; гротескно-фантастичний романтизм Е.Т.А. Гофмана; «нова казка»).

Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Єнсська школа: специфіка творчості провідних представників. Творчість Новаліса. Художні завоювання Ф.Гельдерліна Творчість і трагедія Г. фон Клейста («Міхаель Кольхаас», «Розбитий глечик»). Роман Е.Т.А. Гофмана «Життєві погляди kota Мурра». Творчість Г.Гайне: «стовпи слави». «Романтична» Франція I пол. XIX ст. (становлення й «молодість» літератури романтизму) (Ж. де Сталь; Ф.Р. де Шатобріан; А. де Ламартін; А. де Віньї). Творчість Ж. де Сталь Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість «Рене». Художня спадщина А. де Ламартіна та А. де Віньї

Тема 2. Французька романтична література.

Романістика Жорж Санд Романтична драма В.Гюго «Ернані». Вічне мистецтво «старого Орфея» [В.Гюго]. Проза Жорж Санд («Ернані», «Собор Паризької Богоматері», «Знедолені», «93-й рік», а також «Консуело» і «Графіня Рудольштадт»). Особливості італійського романтизму (У.Фосколо, Д.Леопарді).

Тема 3. Розвиток англійської романтичної літератури.

Англійський романтизм. Поети «озерної школи». Творчість Дж.Г.Байрона (В.Вордсворт, С.Т.Колрідж і Р.Сауті (лейкисти); байронізм; поезія та «східні поеми» Дж.Г.Байрона тощо). Творчість В.Блейка Художня своєрідність «східних» поем Дж. Г. Байрона

Роман Дж.Г.Байрона «Дон-Жуан» (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа). Поема Дж.Г.Байрона «Паломництво Чайльд-Гарольда». Шляхом англійських романтиків. П.Б.Шеллі. Всесвіт «шотландського чарівника» [Вальтера Скотта] («Звільнений Прометей»; історичний роман; вальтерскоттівська романтична течія: особливості і школа; «Айвенго», «Роб Рой»).

Творчість П.Б.Шеллі. Історичний роман Вальтера Скотта «Айвенго». Романи Вальтера Скотта «Пертська красуня, або Валентинів день» та «Роб Рой» (особливості аналізу на макро- і мікрорівнях – стиль, нарація, образи, проблематика тощо).

Тема 4. Романтизм у польській літературі.

Своєрідність польського романтизму. Ю.Словацький («Мазепа»). Творчість А.Міцкевича (поезії (зокрема, «Кримські сонети») та поеми; «Конрад Валленрод», «Пан Тадеуш», валленродизм). Поема А.Міцкевича «Дзяди». У галереї «вічних образів». Конрад Валленрод А.Міцкевича. Поезія Ю.Словацького. Поема А.Міцкевича «Пан Тадеуш» (історія створення, особливості художньої природи; «енциклопедичність» національного змісту поеми. Українська рецепція літератури польського романтизму

Тема 5. Американська література доби романтизму.

Американська література доби романтизму (В.Ірвінг, Дж.Ф.Купер, Е.А.По, Г.Лонгфелло, В.Вітмен). Е.А.По як теоретик літератури. Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчошу: “Останній з могікан” (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора). Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По. Художня спадщина Н.Готорна. Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дік”. Пісня про Гайавату” Г.Лонгфелло (джерела написання. Проблемно-тематичний комплекс твору; поняття міфологічно-легендарного національного епосу). Пантеїстичний світ В.Вітмена (аналіз збірки “Листя трави”).

Кредит 2. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.

Тема 6. Розвиток реалізму в англomовній літературі XIX ст.

Реалізм у літературі II пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації; генетичний зв'язок; філософські й естетичні засади, типологія).

Динаміка розвитку та специфічні риси в національних літературах.

Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XIXст. (романтизм, реалізм). Естетика реалізму. Реалізм і романтизм. Реалізм у живопису, графіці, музиці. Критичний характер реалістичного мистецтва. Новий підхід до зображення середовища і соціального характеру, розвиток типізації і індивідуалізації.

Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Блискуча плеяда англійських романістів – Ч.Диккенс, У.Теккерей, Ш.Бронте, Е.Гаскел.

Творчість Ч.Диккенса. «Нариси Боза». Урбанізм. Гумор, сатира, іронія, гіпербола в романі «Посмертні записки Піквікського клубу». Твори 1830 – 1840рр. проблеми виховання та освіти в романі «Олівер Твіст», «Ніколас Нікльбі», «Крамниця старожитностей». Соціальні і моральні проблеми в романі «Домбі і син». Моральний конфлікт у романі. Романи 1850 – 1860рр. («Холодний дім», «Важкі часи»). Зміна реалістичної типізації.

В.Теккерей – великий сатирик Англії. «Книга снобів» та її ідейний та художній зв'язок з романом “Ярмарок марнославства”. Ідейно-художня своєрідність роману “Ярмарок марнославства”. Твори В.Теккерей 1850–1860 рр. («Історія Пенденіса», «Історія Генрі Едмонда», «Дені Дюваль»).

Тема 7. Розвиток французької реалістичної літератури.

Реалізм у Франції та особливості його розвитку. Письменники-романтики. Драматургія 30-40-х років. Сатиричний напрям пісень П.Ж. Беранже. Засоби розкриття сатиричного персонажу. Фредерік Стендаль. Естетичні принципи, зв'язок і полеміка з романтизмом. Серія книжок з мистецтва, дорожні нариси, твори філософсько-психологічного та публіцистичного характеру (“Історія живопису в Італії”, “Про любов”, “Расін і Шекспір”, “Прогулянки по Риму”).

Стендаль і романтизм. Реалістична розробка характерів і конфлікту в “Італійських хроніках” (“Ваніна Ваніні”, “Вікторія Аккорамбоні”, “Абатиса із Кастро”). Соціально-психологічний роман “Червоне і чорне”. Доля Жюльєна. Значення соціального середовища для формування характеру. Тема кохання. Особливості психологізму. Особливості реалізму Стендаля. Стендаль і світова література. Переклади українською мовою М.Рильського, В.Вражливого, Є.Старинкевича.

Творчість О. де Бальзака. Ранні романи: від предромантизму до реалізму. Роман «Шуани» – історичний пролог до циклу сучасних романів. Задум циклу «Людська комедія». Основні принципи творчості. Художня структура «Людської комедії». Зовнішній та внутрішній зв'язок. Художній світ. Художній простір. «Етюди про нрави». Композиційна структура роману «Батько Горіо». Тема загибелі безкорисливого почуття. Реалістична майстерність Бальзака. Соціальне тло новели «Гобсек» і засоби його художнього втілення. Образ Гобсека – філософське узагальнення доби. Драматургія Бальзака. Теми, ідеї, проблематика, конфлікт («Вотрен», «Мачуха», «Ділок»). Своєрідність літературного стилю Бальзака.

Творчість Проспера Меріме. Романтична тема в збірці «Гузла». Меріме і Пушкін. Драматургія. Історичні сюжети (драма «Жакерія», роман «Хроніка часів Карла IX»). Меріме і Україна. Нарис «Українські козаки та їхні останні гетьмани», есе «Богдан Хмельницький». Образ сильної особистості в новелістиці П.Меріме («Таманго», «Кармен», «Матео Фальконе»).

Тема 8. Реалістичні тенденції в російській літературі XIX ст.

Тенденції розвитку літератури середини та другої половини XIX ст.

Виникнення основних напрямів і течій, культурних тенденцій на межі XIX–XX століть. Виникнення ранніх форм натуралізму, символізму, імпресіонізму. Протиставлення романтизму і реалізму. Нова генерація письменників (Флобер, Бодлер, Гонкури, Еліот, Уїтмен та ін.) Теорія «мистецтво задля мистецтва». Т.Готьє. Роман «Мадемуазель де Мопен». Група «Парнас».

Романтизм і реалізм в літературі США середини та другої половини XIX ст. (Г.Бічер-Стоу, Н.Готорн, Г.Мелвіл; романтична символіка, реалістичний конфлікт). Естетика Бодлера та її зв'язок з «Парнасом». Збірка «Квіти зла» і своєрідність реалізму Бодлера.

Г. Флобер. Філософські та естетичні погляди. Типизація та психологізм. Письменницька техніка. Розвиток бальзаківських традицій в романі Флобера «Виховання почуттів». Флобер і романтизм. Прихована полеміка з романтизмом в романі «Пані Боварі».

Витяг з ОКХ

Бакалавр повинен *знати*:

складові літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії світової літератури XIX ст., визначальні явища і жанри цього періоду.

Бакалавр повинен *уміти*: аналізувати твори в єдності їх змісту й художньої форми, володіти літературознавчою термінологією.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними компетентностями:

I. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи й Північної Америки XIX ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-романтиків; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів Романтизму, Реалізму;
- визначати риси поетики творів Романтизму, Реалізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях. Повістях, романах тощо рис названих мистецьких епох;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

II. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- вміти застосовувати набуті під час вивчення навчальної дисципліни знання, вміння і навички у практиці шкільного викладання літератури;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова

28 серпня 2018 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література,
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»
035.01 українська мова та література
освітня програма Українська мова і література

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Гурдуз Андрій Іванович, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол від “29” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри
української мови і літератури _____ (Філатова О. С.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «05» вересня 2018 року

Голова навчально-методичної комісії університету _____ Василькова Н. І.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни „Історія світової літератури” складена Гурдузом А. І. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальностей 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); 035 «Філологія» 035.01 українська мова та література.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є своєрідність світового літературного процесу XIX – поч. XX ст., його особливості, репрезентативні літературні твори митців указанного періоду.

Міждисциплінарні зв'язки: комплекс літературознавчих і мовознавчих дисциплін, історія, етнографія, психологія, філософія.

Програма навчальної дисципліни складається з 3 кредитів:

Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах

Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов'янська версія

Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія світової літератури» є ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку зарубіжного літературного процесу XIX ст.; законами естетики і поетики Романтизму і Реалізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міждисциплінарних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутоків вітчизняною культурно-літературною системою;

виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

Завдання:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу вказаних періодів;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із предметною галуззю та розуміння професійної діяльності; вміння здійснювати аналіз зарубіжних художніх творів жанро-видового спектру, оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства. Курсу «Історія світової літератури» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Методологія та організація наукових досліджень», «Історія української літератури», «Теорія літератури».

— Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитів.

Результати навчання:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- уміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства; здійснювати літературознавчий аналіз художніх творів світової літератури;
- здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі філології та динаміки її розвитку;
- здатність проведення досліджень на належному рівні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні компетентності:

- Здатність до навчання.
- Здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
- Здатність до аналізу і синтезу.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність застосовувати знання на практиці.

II. Фахові компетентності:

- Знання складових світового літературного процесу загалом і конкретно матеріалу історії літератур Західної Європи й Північної Америки XIX ст., визначальних явищ і жанрів цього періоду.
- Знання характерних особливостей індивідуальних стилів письменників-романтиків, реалістів і модерністів; тенденцій пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби.
- Здатність визначати риси потоки творів Романтизму і Реалізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис указаних періодів.
- Здатність висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури.
- Знання термінологічного апарату навчальної дисципліни.
- Володіння навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми.
- Уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- Здатність порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку.
- Уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів.
- Знання методологічних й теоретичних основ методики навчання світової літератури.
- Уміння критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки.
- Уміння проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі.
- Здатність виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі.
- Спроможність використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів.
- Уміння здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- Здатність виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними.
- Уміння виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання.

- Здатність удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви.
- Уміння виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах

Тема 1. Естетика німецького романтизму.

Романтизм у літературі I пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації романтизму; генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом; філософські й естетичні засади, типологія романтизму; поняття «хвороби віку», «космічного песимізму», романтичного двосвіту).

Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму (єнська школа; Новаліс; Ф.Гельдерлін; гейдельберзький гурток; Г. фон Клейст; гротескно-фантастичний романтизм Е.Т.А. Гофмана; «нова казка»).

Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Єнська школа: специфіка творчості провідних представників. Творчість Новаліса. Художні завоювання Ф.Гельдерліна Творчість і трагедія Г. фон Клейста («Міхаель Кольхаас», «Розбитий глечик»). Роман Е.Т.А. Гофмана «Життєві погляди кота Мурра». Творчість Г.Гайне: «стовпи слави». «Романтична» Франція I пол. XIX ст. (становлення й «молодість» літератури романтизму) (Ж. де Сталь; Ф.Р. де Шатобріан; А. де Ламартін; А. де Віньї). Творчість Ж. де Сталь Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість «Рене». Художня спадщина А. де Ламартіна та А. де Віньї

Тема 2. Французька романтична література.

Романістика Жорж Санд Романтична драма В.Гюго «Ернані». Вічне мистецтво «старого Орфея» [В.Гюго]. Проза Жорж Санд («Ернані», «Собор Паризької Богоматері», «Знедолені», «93-й рік», а також «Консуело» і «Графіня Рудольштадт»). Особливості італійського романтизму (У.Фосколо, Д.Леопарді).

Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов'янська версія

Тема 3. Розвиток англійської романтичної літератури.

Англійський романтизм. Поети «озерної школи». Творчість Дж.Г.Байрона (В.Вордсворт, С.Т.Колрідж і Р.Сауті (лейкисти); байронізм; поезія та «східні поеми» Дж.Г.Байрона тощо). Творчість В.Блейка Художня своєрідність «східних» поем Дж. Г. Байрона

Роман Дж.Г.Байрона «Дон-Жуан» (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа). Поема Дж.Г.Байрона «Паломництво Чайльд-Гарольда». Шляхом англійських романтиків. П.Б.Шеллі. Всесвіт «шотландського чарівника» [Вальтера Скотта] («Звільнений Прометей»; історичний роман; вальтерскоттівська романтична течія: особливості і школа; «Айвенго», «Роб Рой»).

Творчість П.Б.Шеллі. Історичний роман Вальтера Скотта «Айвенго». Романи Вальтера Скотта

“Пертська красуня, або Валентинів день” та “Роб Рой” (особливості аналізу на макро- і мікрорівнях – стиль, нарація, образи, проблематика тощо).

Тема 4. Романтизм у польській літературі.

Своєрідність польського романтизму. Ю.Словацький (“Мазепа”). Творчість А.Міцкевича (поезії (зокрема, «Кримські сонети») та поеми; “Конрад Валленрод”, “Пан Тадеуш”, валленродизм). Поема А.Міцкевича “Дзяди”. У галереї “вічних образів”. Конрад Валленрод А.Міцкевича. Поезія Ю.Словацького. Поема А.Міцкевича “Пан Тадеуш” (історія створення, особливості художньої природи; “енциклопедичність” національного змісту поеми. Українська рецепція літератури польського романтизму

Тема 5. Американська література доби романтизму.

Американська література доби романтизму (В.Ірвінг, Дж.Ф.Купер, Е.А.По, Г.Лонгфелло, В.Вітмен). Е.А.По як теоретик літератури. Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчоу: “Останній з могікан” (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора). Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По. Художня спадщина Н.Готорна. Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дік”. Пісня про Гайавату” Г.Лонгфелло (джерела написання. Проблемно-тематичний комплекс твору; поняття міфологічно-легендарного національного епосу). Пантеїстичний світ В.Вітмена (аналіз збірки “Листя трави”).

Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.

Тема 6. Розвиток реалізму в англійській літературі XIX ст.

Реалізм у літературі II пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації; генетичний зв'язок; філософські й естетичні засади, типологія).

Динаміка розвитку та специфічні риси в національних літературах.

Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XIXст. (романтизм, реалізм). Естетика реалізму. Реалізм і романтизм. Реалізм у живопису, графіці, музиці. Критичний характер реалістичного мистецтва. Новий підхід до зображення середовища і соціального характеру, розвиток типізації і індивідуалізації.

Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Блискуча плеяда англійських романістів – Ч.Диккенс, У.Теккерей, Ш.Бронте, Е.Гаскел.

Творчість Ч.Диккенса. «Нариси Боза». Урбанізм. Гумор, сатира, іронія, гіпербола в романі «Посмертні записки Піквікського клубу». Твори 1830 – 1840рр. проблеми виховання та освіти в романі «Олівер Твіст», «Ніколас Нікльбі», «Крамниця старожитностей». Соціальні і моральні проблеми в романі «Домбі і син». Моральний конфлікт у романі. Романи 1850 – 1860рр. («Холодний дім», «Важкі часи»). Зміна реалістичної типізації.

В.Теккерей – великий сатирик Англії. «Книга снобів» та її ідейний та художній зв'язок з романом “Ярмарок марнославства”. Ідейно-художня своєрідність роману “Ярмарок марнославства”. Твори В.Теккерей 1850–1860 рр. («Історія Пенденіса», «Історія Генрі Едмонда», «Дені Дюваль»).

Тема 7. Розвиток французької реалістичної літератури.

Реалізм у Франції та особливості його розвитку. Письменники-романтики. Драматургія 30-40-х років. Сатиричний напрям пісень П.Ж. Беранже. Засоби розкриття сатиричного персонажу. Фредерік Стендаль. Естетичні принципи, зв'язок і полеміка з романтизмом. Серія книжок з мистецтва, дорожні нариси, твори філософсько-психологічного та публіцистичного характеру («Історія живопису в Італії», «Про любов», «Расін і Шекспір», «Прогулянки по Риму»).

Стендаль і романтизм. Реалістична розробка характерів і конфлікту в «Італійських хроніках» («Ваніна Ваніні», «Вітторія Аккорамбоні», «Абатиса із Кастро»). Соціально-психологічний роман «Червоне і чорне». Доля Жюльєна. Значення соціального середовища для формування характеру. Тема кохання. Особливості психологізму. Особливості реалізму Стендаля. Стендаль і світова література. Переклади українською мовою М.Рильського, В.Вражливого, Є.Старинкевича.

Творчість О. де Бальзака. Ранні романи: від предромантизму до реалізму. Роман «Шуани» – історичний пролог до циклу сучасних романів. Задум циклу «Людська комедія». Основні принципи творчості. Художня структура «Людської комедії». Зовнішній та внутрішній зв'язок. Художній світ. Художній простір. «Етюди про нрави». Композиційна структура роману «Батько Горіо». Тема загибелі безкорисливого почуття. Реалістична майстерність Бальзака. Соціальне тло новели «Гобсек» і засоби його художнього втілення. Образ Гобсека – філософське узагальнення доби. Драматургія Бальзака. Теми, ідеї, проблематика, конфлікт («Вотрен», «Мачуха», «Ділок»). Своєрідність літературного стилю Бальзака.

Творчість Проспера Меріме. Романтична тема в збірці «Гузла». Меріме і Пушкін. Драматургія. Історичні сюжети (драма «Жакерія», роман «Хроніка часів Карла IX»). Меріме і Україна. Нарис «Українські козаки та їхні останні гетьмани», есе «Богдан Хмельницький». Образ сильної особистості в новелістиці П.Меріме («Таманго», «Кармен», «Матео Фальконе»).

Тема 8. Реалістичні тенденції в російській літературі XIX ст.

Тенденції розвитку літератури середини та другої половини XIX ст.

Виникнення основних напрямів і течій, культурних тенденцій на межі XIX–XX століть. Виникнення ранніх форм натуралізму, символізму, імпресіонізму. Протиставлення романтизму і реалізму. Нова генерація письменників (Флобер, Бодлер, Гонкури, Еліот, Уїтмен та ін.) Теорія «мистецтво задля мистецтва». Т.Готье. Роман «Мадемуазель де Мопен». Група «Парнас».

Романтизм і реалізм в літературі США середини та другої половини XIX ст. (Г.Бічер-Стоу, Н.Готорн, Г.Мелвіл; романтична символіка, реалістичний конфлікт). Естетика Бодлера та її зв'язок з «Парнасом». Збірка «Квіти зла» і своєрідність реалізму Бодлера.

Г. Флобер. Філософські та естетичні погляди. Типизація та психологізм. Письменницька техніка. Розвиток бальзаківських традицій в романі Флобера «Виховання почуттів». Флобер і романтизм. Прихована полеміка з романтизмом в романі «Пані Боварі».

3. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. – URL : <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257>.
2. Гурдуз А.І., Здоренко К.І. Шляхи Франкенштейна: творчий діалог Брайана Олдісса – Мері Шеллі // Новітня філологія. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. – № 7. – С. 138-145.

Базова

1. Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму: підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 400 с. (5 прим. у

бібл.).

3. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / Г.Й.Давиденко, Г.М.Стрельчук, Н.І.Гричаник. – Вид. 3-тє. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с. (20 прим. у бібл.).
4. Гиленсон Б.А. История литературы США : учеб. пособие для студ. вузов. – М. : Academia, 2003. – 704 с.
5. История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с.
6. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / под ред. Н.А.Соловьевой. – М. : Высш. школа: Академия, 2000. – 558 с.
7. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
8. Рада І.М. Американський романтизм у літературі та живописі: Навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіж. л-ри. – Миколаїв : МННЦ ОНЦ ім. І. Мечникова; Одеса: Тов. В і Д, 2001. – 122 с.
9. Шумкова Т.Л. Зарубежная и русская литература XIX века. Романтизм : учеб. пособие / Т.Л.Шумкова. – М. : Флинта: Наука, 2002. – 237 с.
10. История всемирной литературы : в 9 т. / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького ; редкол. : Ю.Б.Виппер (гл. ред.) и др. – М. : Наука, 1987. – Т.4-6.
11. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М. : Академия, 1998. – 516 с.
12. Храповицкая Г.Н. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм : учеб. пособие для вузов / Г.Н.Храповицкая, А.В.Коровин. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 406 с.
13. Андреев Л.Г. История французской литературы : учеб. для филол. спец. вузов / Л.Г.Андреев, Н.П.Козлова, Г.К.Косиков. – М.: Высш. шк., 1987. – 543 с.
14. Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000 – 2000: Учеб. пособие [Л.Г.Андреев, Г.К.Косиков, Н.Т.Пасхарьян и др.] ; под ред. Л.Г.Андреева. – М. : Высшая школа, 2001. – 335 с.

Допоміжна

Наукова та методична література

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
2. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
3. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

1. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
2. Підручники:
 - История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с. (3 прим. у бібл.).

- Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму : підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи (КР): усні / письмові, відкриті / закриті, комбіновані тестові завдання тощо; усне й письмове опитування, підготовка доповідей, захист рефератів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова
28 серпня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література,
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»
035.01 українська мова та література
освітня програма Українська мова і література

2018–2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної нормативної дисципліни «Історія світової літератури» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 «Філологія» 035.01 українська мова та література.

Розробник: Гурдуз Андрій Іванович, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Гурдуз А. І.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «28» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ (Філатова О. С.)

«28» серпня 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Денна форма навчання

211 група

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка; 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 «Середня освіта»; 035 «Філологія»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат, аналіз художніх творів	014.01 Середня освіта (Українська мова і література); 035.01 українська мова та література	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		II	
		Семестр	
		III	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 1,2 самостійної роботи студента – 0,8	Ступінь бакалавра	10	
		Практичні, семінарські	
		20	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33,3 % / 66,7 %).

201 група

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка; 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 «Середня освіта»; 035 «Філологія»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат, аналіз художніх творів	014.01 Середня освіта (Українська мова і література); 035.01 українська мова та література	Рік підготовки:	
		II	
		Семестр	
		III	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1,2 аудиторних – 0,8 самостійної роботи студента – 1	Ступінь бакалавра	10	
		Практичні, семінарські	
		30	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 40 год. – аудиторні заняття, 50 год. – самостійна робота (38,3 % / 61,7 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу XIX ст.; законами естетики і поетики доби Романтизму і Реалізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутоків вітчизняною культурно-літературною системою;

виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із предметною галуззю та розуміння професійної діяльності; вміння здійснювати аналіз зарубіжних художніх творів жанро-видового спектру, оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства. Курсу «Історія світової літератури» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Методологія та організація наукових досліджень», «Історія української літератури», «Теорія літератури».

— Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитів.

Результати навчання:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- уміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом літературознавства; здійснювати літературознавчий аналіз художніх творів світової літератури;
- здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі філології та динаміки її розвитку;
- здатність проведення досліджень на належному рівні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальні компетентності:

- Здатність до навчання.
- Здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.
- Здатність до аналізу і синтезу.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність застосовувати знання на практиці.

II. Фахові компетентності:

- Знання складових світового літературного процесу загалом і конкретно матеріалу історії літератур Західної Європи й Північної Америки XIX ст., визначальних явищ і жанрів цього періоду.
- Знання характерних особливостей індивідуальних стилів письменників-романтиків, реалістів і модерністів; тенденцій пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби.
- Здатність визначати риси потоки творів Романтизму і Реалізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис указаних періодів.
- Здатність висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури.
- Знання термінологічного апарату навчальної дисципліни.
- Володіння навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми.
- Уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- Здатність порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку.
- Уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів.
- Знання методологічних й теоретичних основ методики навчання світової літератури.
- Уміння критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки.
- Уміння проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі.
- Здатність виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі.
- Спроможність використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів.
- Уміння здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- Здатність виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними.
- Уміння виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання.
- Здатність удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви.
- Уміння виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах

Тема 1. Романтизм як творчий метод і літературний напрям.

Утілення романтичної концепції в романі Е.Т.А.Гофмана „Життєві погляди кота Мурра”

Тема 2. Романтична драма В.Гюго “Ернані”

Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов’янська версія

Тема 3. Роман Дж.Г.Байрона “Дон-Жуан” (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа).

Тема 4. Історичний роман Вальтера Скотта. “Айвенго”.

Тема 5. Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А. Гофман, В. Ірвінг, Е.А.По)

Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.

Тема 6. Розвиток реалізму в англomовній літературі XIX ст.

Художні особливості критичного реалізму.

Проблематика творчості Ч. Диккенса.

Художні особливості роману В. Теккерея «Ярмарок марнославної».

Пантеїстичний світ поезії В. Вітмена.

- Тема 7. Розвиток французької реалістичної літератури.
Своєрідність літературного стилю О. де Бальзака.
Естетика Ш. Бодлера.
Образ сильної особистості у новелістиці П. Мериме.
Мистецькі принципи Фредеріка Стендаля.
Особливості письменницької техніки Г.Флобера.
- Тема 8. Реалістичні тенденції в російській літературі XIX ст.
Філософська проблематика творчості Ф.Достоевського.
Проблематика романістики Л.Толстого.
Мистецька палітра творчості М.Гоголя.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах						
Тема 1. Романтизм у літературі I пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації романтизму; генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом; філософські й естетичні засади, типологія романтизму; поняття «хвороби віку», «космічного песимізму», романтичного двосвіту).	1	1				
Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму (ієнська школа; Новаліс; Ф.Гельдерлін; гейдельберзький гурток; Г. фон Клейст; гротескно-фантастичний романтизм Е.Т.А. Гофмана; «нова казка»).	1					1
Романтизм як творчий метод і літературний напрям.	1		1			
Єнська школа: специфіка творчості провідних представників.	1					1
Творчість Новаліса.						
Художні завоювання Ф.Гельдерліна	1					1
Творчість і трагедія Г. фон Клейста («Міхаель Кольхаас», «Розбитий глечик»).						
Роман Е.Т.А. Гофмана «Життєві погляди кота Мурра».	1		1			
Творчість Г.Гайне: «стовпи слави».	1					1
Тема 2. «Романтична» Франція I пол. XIX ст. (становлення й «молодість» літератури романтизму) (Ж. де Сталь; Ф.Р. де Шатобріан; А. де Ламартін; А. де Віньї).	1	1				
Творчість Ж. де Сталь.						
Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість «Рене».	1					1
Художня спадщина А. де Ламартіна та А. де Віньї						
Вічне мистецтво «старого Орфея» [В.Гюго]. Проза Жорж Санд («Ернані», «Собор Паризької Богоматері», «Знедолені», «93-й рік», а також «Консуело» і «Графіня Рудольштадт»).	1					1
Романтична драма В.Гюго «Ернані».	2		2			
Романістика Жорж Санд.	1					1
Особливості італійського романтизму (У.Фосколо, Д.Леопарді).	1					1

Разом за кредит 1	30	4	4			18
Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов'янська версія						
Тема 3. Англійський романтизм. Поети “озерної школи”. Творчість Дж.Г.Байрона (В.Вордсворт, С.Т.Колрідж і Р.Сауті (лейкисти); байронізм; поезія та “східні поеми” Дж.Г.Байрона тощо).	1	1				
Творчість В.Блейка.	1					1
Художня своєрідність “східних” поем Дж. Г. Байрона.	1					1
Роман Дж.Г.Байрона “Дон-Жуан” (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа).	1					1
Поема Дж.Г.Байрона “Паломництво Чайльд-Гарольда”.	1					1
Шляхом англійських романтиків. П.Б.Шеллі. Всесвіт “шотландського чарівника” [Вальтера Скотта] (“Звільнений Прометей”; історичний роман; вальтерскоттівська романтична течія: особливості і школа; “Айвенго”, “Роб Рой”).						
Творчість П.Б.Шеллі.	1					1
Романи Вальтера Скотта “Пертська красуня, або Валентинів день” та “Роб Рой” (особливості аналізу на макро- і мікрорівнях – стиль, нарація, образи, проблематика тощо).	1					1
Історичний роман Вальтера Скотта “Айвенго”.	2		2			
Тема 4. Романтизм у польській і російській літературі						
Своєрідність польського романтизму. Ю.Словацький (“Мазепа”).	1					1
Творчість А.Міцкевича (поезії (зокрема, «Кримські сонети») та поеми; “Конрад Валленрод”, “Пан Тадеуш”, валленродизм).						
Поема А.Міцкевича “Дзяди”.						
Українська рецепція літератури польського романтизму.						
Поезія Ю.Словацького.						
Поема А.Міцкевича “Пан Тадеуш” (історія створення, особливості художньої природи; “енциклопедичність” національного змісту поеми).						
У галереї “вічних образів”. Конрад Валленрод А.Міцкевича.	2		2			
Поезія Ф.Тютчева й А.Фета.	1					1
Тема 5. Американська література доби романтизму (В.Ірвінг, Дж.Ф.Купер, Е.А.По, Г.Лонгфелло, В.Вітмен).	1	1				
Е.А.По як теоретик літератури						
Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчоу: “Останній з могікан” (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора).	1					1
Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По).	1					1

Художня спадщина Н.Готорна.						
Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дік”.						
“Пісня про Гайавату” Г.Лонгфелло (джерела написання. Проблемно-тематичний комплекс твору; поняття міфологічно-легендарного національного епосу).						
Пантеїстичний світ В.Вітмена (аналіз збірки “Листя трави”).	1					1
Проблема національних романтизмів та їх типологія. Відлуння романтизму в літературі пізнішого часу.						
Україна очима зарубіжних романтиків. Стан перекладу й дослідженості західноєвропейського романтизму в Україні. Американський романтизм в Україні: творча рецепція, студії.						
Разом за кредит 2	30	4	8			18
Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.						
Тема 6. Розвиток реалізму в англійській літературі XIX ст. Художні особливості реалізму як літературного напрямку. Критичний реалізм.	1	1				
Проблематика творчості Ч. Діккенса. Художній доробок Ш. та Е. Бронте.	1					3
Художні особливості роману В. Теккерея «Ярмарок марнославства».	3		1			2
Пантеїстичний світ поезії В. Вітмена.	2					2
Тема 7. Розвиток французької реалістичної літератури. Своєрідність літературного стилю О. де Бальзака.	2	1	1			
Естетика Ш. Бодлера.						
Образ сильної особистості у новелістиці П. Меріме.	2					2
Мистецькі принципи Фредеріка Стендаля.	2		1			
Особливості письменницької техніки Г.Флобера.	4		1			4
Тема 8. Реалістичні тенденції в російській літературі XIX ст. Філософська проблематика творчості Ф.Достоевського.	4	1				3
Проблематика романістики Л.Толстого.	5					5
Мистецька палітра творчості М.Гоголя.	4					2
Разом за кредит 3	30	3	4			23
Усього годин	90	10	20			60

6. Теми практичних занять

6.1. Теми практичних занять (для денної форми навчання)

211 група

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах	
1	Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Утілення романтичної концепції в романі Е.Т.А.Гофмана „Життєві погляди кота Мурра”	2
2	Романтична драма В.Гюго “Ернані”	2
	Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов’янська версія	
3	Роман Дж.Г.Байрона “Дон-Жуан” (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа).	2
4	Історичний роман Вальтера Скотта. “Айвенго”.	2
5	Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А. Гофман, В. Ірвінг, Е.А.По)	2
	Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.	
6	„Комедія помилок” у романі В.Теккерея „Ярмарок марнославства”.	2
7	Особистість і світ у романі Ч. Диккенса „Домбі і син”.	2
8	Проблемно-тематичний комплекс роману О. де Бальзака «Батько Горіо».	2
9	Пристрасть і злочин у романі Ф.Стендаля «Червоне і чорне».	2
10	Роман Гюстава Флобера «Пані Боварі»: конфлікт мрії й реальності.	2
	Разом	20

8. Самостійна робота

8.1. Денна форма навчання

211 група

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах	
1	Творчість і трагедія Г. фон Клейста (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
2	Творчість Г.Гайне: “стовпи слави” (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання).	2
3	Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість “Рене” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
4	Жанрова своєрідність роману Віктора Гюго „Собор Паризького Богоматері” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	2
5	Жорж Санд. Романи «Консуело», «Графиня Рудольштадт» (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання).	4
	Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов’янська версія	
6	Художній світ Персі Біші і Мері Шеллі (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання).	4
7	Особливості лірики Афанасія Фета (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання)	4
8	У галереї “вічних образів”. Конрад Валленрод А.Міцкевича (реферат).	4
9	Поетична творчість Юліуша Словацького (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання)	4
10	Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчоху: “Останній з могикиан” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
11	Міфопоетична концепція «Пісні про Гайавату» Г.Лонгфелло	2

	(письмові відповіді на питання)	
	Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.	
12	Пантеїстичний світ поезії Волта Вітмена (поезія напам'ять, письмові відповіді на питання).	2
13	Естетичні виклики Шарля Бодлера (поезія напам'ять, письмові відповіді на питання).	4
14	Новела Проспера Мериме. «Кармен» (письмові відповіді на питання)	2
15	Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дик” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
16	Художня концепція і філософія поеми Миколи Гоголя «Мертві душі» (письмові відповіді на питання)	4
17	Злочин і кара в однойменному романі Ф.Достоевського (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
18	Жанрова своєрідність „Війни і миру” Л.Толстого (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
19	Закономірності романістики Лева Толстого (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	2
	Всього	60

Теми практичних занять (для денної форми навчання)

201 група

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Романтизм у німецькій і французькій літературах	
1	Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Утілення романтичної концепції в романі Е.Т.А.Гофмана „Життєві погляди кота Мурра”	4
2	Романтична драма В.Гюго “Ернані”	2
3	Жанрова своєрідність роману Віктора Гюго „Собор Паризького Богоматері”	2
	Кредит 2. Романтизм у літературах Англії, США, слов’янська версія	
4	Роман Дж.Г.Байрона “Дон-Жуан” (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа).	2
5	Історичний роман Вальтера Скотта. “Айвенго”.	2
6	Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А. Гофман, В. Ірвінг, Е.А.По)	4
7	У галереї “вічних образів”. Конрад Валленрод А.Міцкевича	2
8	Міфопоетична концепція «Пісні про Гайавату» Г.Лонгфелло	2
	Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.	
9	„Комедія помилок” у романі В.Теккерея „Ярмарок марнославства”.	4
10	Особистість і світ у романі Ч. Диккенса „Домбі і син”.	2
11	Проблемно-тематичний комплекс роману О. де Бальзака «Батько Горіо».	2
12	Пристрасть і злочин у романі Ф.Стендаля «Червоне і чорне».	2
13	Роман Гюстава Флобера «Пані Боварі»: конфлікт мрії й реальності.	4
	Разом	30

Самостійна робота

201 група

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Романтизм у світовій літературі I половини XIX ст.	
1	Художній світ Персі Біші і Мері Шеллі (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання). Або:	6
	Творчість і трагедія Г. фон Клейста (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	6
2	Творчість Г.Гайне: “стовпи слави” (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання). Або:	5
	Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість “Рене” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	5
4	Жорж Санд. Романи «Консуело», «Графиня Рудольштадт» (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання).	4
	Кредит 2 Романтизм у літературах Англії, США, слов’янська версія	
5	Естетичні виклики Шарля Бодлера (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання). Або:	6
6	Особливості лірики Афанасія Фета (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання)	5
7	Поетична творчість Юліуша Словацького (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання)	6
8	Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчоху: “Останній з могикиан” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	6
10	Пантеїстичний світ поезії Волта Вітмена (поезія напам’ять, письмові відповіді на питання).	5
	Кредит 3. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.	
11	Новела Проспера Мериме. «Кармен» (письмові відповіді на питання)	5

12	Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дик” (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
13	Художня концепція і філософія поеми Миколи Гоголя «Мертві душі» (письмові відповіді на питання)	4
14	Злочин і кара в однойменному романі Ф.Достоевського (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	5
15	Жанрова своєрідність „Війни і миру” Л.Толстого (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
16	Закономірності романістики Лева Толстого (аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)	4
	Всього	50

7. Індивідуальні завдання

Реферат, художній аналіз творів різних жанрів, виконання творчих завдань, добір ілюстративного матеріалу.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Відповідно розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне тестування та самостійна робота			Контрольні роботи	Екза- мен	Накопичу вальні бали/ Сума
Крд.1	Крд.2	Крд.3	2*50 = 100	120	300/100
27	26	27			

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінка виставляється відповідно до чинного положення за чотирибальною системою, "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

1. "Відмінно".

Студент володіє набутими знаннями та використовує їх для вирішення нової навчальної проблеми. Оцінка „відмінно” передбачає повні відповіді на всі запропоновані в програмі питання з наведенням необхідних теоретико-методологічних передумов, вираженим творчим підходом до вирішення проблеми, зазначенням прикладів, які б ілюстрували відповідний аспект певного питання. Студент виявляє розуміння історико-літературних явищ і процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історико-літературні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації. Вміє:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- аналізувати й оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, системно і повно;

- аргументовано висловлювати свої думки, вміти формулювати висновки;
- виявляти творчий підхід до виконання завдань;
- правильно оформити письмову роботу.

2. "Добре".

Студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику літературних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки явищ і процесів; може узагальнювати й застосовувати знання, але припускається певних негрубих помилок чи неточностей у відповідях, не ілюструє свої відповіді прикладами. У роботі виконано переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини), виявлено належні знання, вміння й навички порівняльного вивчення художніх творів.

3. "Задовільно".

Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, вміє застосовувати знання у стандартних ситуаціях. Студент самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику мовному або літературному явищу (за алгоритмом); правильно вживає літературознавчі терміни. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно.

У роботі виконано не менш як одну третину поставлених завдань, коли студент володіє основами літературознавчого зіставлення і не може на практиці застосувати теоретичні знання, навести приклади обговорюваних у роботі мистецьких явищ і процесів; проводить можливі й переважно (частково) правильні зіставлення творів чи інших явищ міжлітературного процесу і не демонструє при цьому певні теоретичні знання.

4. "Незадовільно".

Студент не володіє навчальним матеріалом, не зміг виконати жодного з поставлених питань, не володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями компаративного аналізу художніх творів.

При оцінюванні контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка «відмінно» ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

- “5” – 45-50 балів;
- “4” – 38-44 бали;
- “3” – 25-37 балів;
- “2” – 1-24 балів

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Компаративний, фундаментальний, комбінований, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, репродуктивний, інтертекстуальний, міфопоетичний, культурно-історичний, описовий, герменевтичний методи навчання.

11. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. URL : <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
2. Гурдуз А.І., Здоренко К.І. Шляхи Франкенштейна: творчий діалог Брайана Олдісса – Мері Шеллі // Новітня філологія. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. – № 7. – С. 138-145.

Базова

1. Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму: підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 400 с. (5 прим. у бібл.).
3. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / Г.Й.Давиденко, Г.М.Стрельчук, Н.І.Гричаник. – Вид. 3-тє. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с. (20 прим. у бібл.).
4. Гиленсон Б.А. История литературы США : учеб. пособие для студ. вузов. – М. : Academia, 2003. – 704 с.
5. История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с.
6. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / под ред. Н.А.Соловьевой. – М. : Высш. школа: Академия, 2000. – 558 с.
7. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
8. Рада І.М. Американський романтизм у літературі та живописі: Навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіж. л-ри. – Миколаїв : МННЦ ОНЦ ім. І. Мечникова; Одеса: Тов. В і Д, 2001. – 122 с.
9. Шумкова Т.Л. Зарубежная и русская литература XIX века. Романтизм : учеб. пособие / Т.Л.Шумкова. – М. : Флинта: Наука, 2002. – 237 с.
10. История всемирной литературы : в 9 т. / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького ; редкол. : Ю.Б.Виппер (гл. ред.) и др. – М. : Наука, 1987. – Т.4-6.
11. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М. : Академия, 1998. – 516 с.
12. Храповицкая Г.Н. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм : учеб. пособие для вузов / Г.Н.Храповицкая, А.В.Коровин. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 406 с.
13. Андреев Л.Г. История французской литературы : учеб. для филол. спец. вузов / Л.Г.Андреев, Н.П.Козлова, Г.К.Косиков. – М.: Высш. шк., 1987. – 543 с.

14. Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000 – 2000: Учеб. пособие [Л.Г.Андреев, Г.К.Косиков, Н.Т.Пасхарьян и др.]; под ред. Л.Г.Андреева. – М.: Высшая школа, 2001. – 335 с.

Допоміжна

Наукова та методична література

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
2. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
3. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

2. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
2. Підручники:
 - История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с. (3 прим. у бібл.).
 - Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму : підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).

Методи контролю

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях (оцінці підлягає рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговорюванні питань, що винесені на практичні заняття);

2) виконання завдань для самостійного опрацювання. Самостійна робота є позааудиторною і призначена для самостійного ознайомлення студента з певними розділами курсу за рекомендованими викладачем матеріалами і підготовки до виконання індивідуальних завдань. Організація самостійної роботи студентів має здійснюватися з дотриманням індивідуального підходу. Індивідуальні завдання можуть виконувати за бажанням усі студенти або окремі з них (творчо обдаровані, вимогливі, з досвідом практичної діяльності, навчання та роботи за кордоном тощо). Індивідуалізація самостійної роботи сприяє самореалізації студента, розкриваючи в нього такі грані особистості, які допомагають професійному розвитку.

Основними видами самостійної роботи з друкованим матеріалом є:

- самостійне вивчення за підручником або іншими джерелами тем і розділів, визначених викладачем;
- попереднє ознайомлення з матеріалом наступного заняття з метою введення студентів у коло питань, що доведеться вивчати;
- аналіз, синтез, порівняння, ґрунтування явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготування відповідей на поставлені напередодні викладачем запитання та з метою закріплення здобутих знань;
- розгляд і аналіз таблиць та ілюстрацій, вміщених у підручнику;
- конспектування самостійно прочитаного;
- підготування доповідей, рефератів, анотацій тощо.

3) виконання контрольних завдань. Контроль передбачає перевірку стану засвоєння

визначеної системи елементів знань того чи іншого кредиту, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх кредитів. Завдання для контролю складаються з двох рівнів: репродуктивного і творчого. Завдання репродуктивного рівня складаються з двох частин: нові знання і елементи знань з повторення попередніх кредитів. Загальна сума балів за одну контрольну роботу становить 40 балів. Завдання першого рівня «ознайомчо-орієнтований» – 10 балів, завдання другого рівня «понятійно-аналітичний» – 10 балів, завдання третього рівня «продуктивно-синтетичний» – 20 балів. Сума балів становить 400: 120 балів за КР + 120 балів за інші види робіт + 160 балів за іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне тестування та самостійна робота			Контрольні роботи	Екзамен	Накопичувальні бали/ Сума
Крд.1	Крд.2	Крд.3	2*50 = 100	120	300/100
27	26	27			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

1. "Відмінно"

Студент володіє набутими знаннями та використовує їх для вирішення нової навчальної проблеми. Оцінка „відмінно” передбачає повні відповіді на всі запропоновані в білеті питання з наведенням необхідних теоретико-методологічних передумов, вираженням творчим підходом до вирішення проблеми, зазначенням прикладів, які б ілюстрували відповідний аспект певного питання. Студент виявляє розуміння історико-літературних явищ і процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історико-літературні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації. Вміє:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;

- аналізувати й оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, системно і повно;
- аргументовано висловлювати свої думки, вміти формулювати висновки;
- виявляти творчий підхід до виконання завдань;
- правильно оформити письмову роботу.

2. "Добре".

Студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику літературних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки явищ і процесів; може узагальнювати й застосовувати знання, але припускається певних негрубих помилок чи неточностей у відповідях, не ілюструє свої відповіді прикладами. У роботі виконано переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини), виявлено належні знання, вміння й навички порівняльного вивчення художніх творів.

3. "Задовільно".

Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, вміє застосовувати знання у стандартних ситуаціях. Студент самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стисло характеристику мовному або літературному явищу (за алгоритмом); правильно вживає літературознавчі терміни. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно.

У роботі виконано не менш як одну третину поставлених завдань, коли студент володіє основами літературознавчого зіставлення і не може на практиці застосувати теоретичні знання, навести приклади обговорюваних у роботі мистецьких явищ і процесів; проводить можливі й переважно (частково) правильні зіставлення творів чи інших явищ міжлітературного процесу і не демонструє при цьому певні теоретичні знання.

4. "Незадовільно".

Студент не володіє навчальним матеріалом, не зміг виконати жодного з поставлених питань, не володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями компаративного аналізу художніх творів.

Лекція № 1 (ч. 1)

Тема: Романтизм у літературі I пол. XIX ст. Вступ

План

1. Романтизм як творчий метод.
 - 1.1. Історичні передумови виникнення романтизму. Світоглядні засади романтизму, його естетика і поетика.
 - 1.2. Формування романтизму як творчого методу, генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом.
 - 1.3. Особливості відображення дійсності у творах романтиків. Суть романтичного двосвіту.
 - 1.4. Своєрідність романтичної типізації.
 - 1.5. Романтичний ідеал. Поняття романтичного героя (його типи).
2. Романтизм як літературний напрям.
 - 2.1. Романтична концепція і світогляд письменника.
 - 2.2. Національна своєрідність розвитку романтизму в окремих країнах. Романтизм і національна літературна традиція.
 - 2.3. Періодизація розвитку романтизму в літературі та його типологія (коротка характеристика течій).
3. Естетичні досягнення романтизму, його новаторство і значення у світовому літературному процесі.
 - 3.1. Романтичне “відкриття особистості” та його значення в літературі.
 - 3.2. Сутність романтичного історизму.
 - 3.3. Романтизм і фольклор.
4. Романтизм – закономірна ланка в розвитку світового літературного процесу. Романтизм і реалізм: характер співіснування в літературі XIX ст. і не тільки.

Література

1. Анастасьєв М. Етюди про американську літературу // Вікно в світ. – 1999. – № 4. – С.6-110.
2. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. – СПб.: Азбука-классика, 2001. – 512 с.
3. Грешных В.И. Ранний немецкий романтизм: фрагментарный стиль мышления. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1991. – 144 с.
4. Зверев А.М. Американский романтизм // История литературы США. Т.2. Литература эпохи романтизма. – М.: Наследие, 1999. – С.13-51.
5. Литературные манифесты западноевропейских романтиков / Сост. А.Дмитриев. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 683 с.
6. Лімборський І.В. На підступах до романтичного типу художнього мислення: преромантизм в європейських літературах // Укр. літ. в загальноосв. школі. –2004. – № 1. – С.53-56.
7. Наливайко Д. Гельдербеський гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. –С.93-99.
8. Наливайко Д. Ієнський гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. – С.115-118.
9. Наливайко Д. Німецький романтизм // Вікно в світ. –1999. – № 1. – С. 90-93.
10. Павличко С. Философская поэзия американского романтизма: Эмерсон, Уитмен, Дикинсон. – К.: Наук. думка, 1988. – 227 с.
11. Рада І.М. Американський романтизм у літературі та живописі: Навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіжної літ-ри. – Миколаїв: МННЦ ОНУ ім. І.Мечникова; Одеса: Тов. Від, 2001. – 122 с.
12. Соловьёва Н.А. У истоков английского романтизма. – М.: Изд-во МГУ, 1988. – 230 с.

Лекція № 1 (ч. 2)

Тема: Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму

План

- Загальна характеристика романтизму в Німеччині.
- 1. Місце роману “Життєві погляди kota Мурра” у творчості Е.Т.А.Гофмана. Історія написання твору.
- 2. Основна проблематика “Життєвих поглядів kota Мурра”.
 - 2.1. Сатирична спрямованість роману, його соціальна проблематика. Зігхартсвейлер та його мешканці. Німецька дійсність в алегоричному зображенні “суспільства” котів і собак.
 - 2.2. Сутність філістерства в розумінні Е.Т.А.Гофмана.
 - 2.3. Естетичний ідеал письменника, своєрідність його втілення у творі.

Постать Йоганнеса Крейсlera в образній системі роману.
 - 2.4 Двосвіт у “Життєвих поглядах kota Мурра” та його філософські основи.

Своєрідність типізації.
 - 2.5. Проблема мистецтва та його місця в житті людини. Авторська позиція в романі.
- 3. “Життєві погляди kota Мурра” Е.Т.А.Гофмана як зразок романтичного синтетичного роману. Особливості жанру.
 - 3.1. Романтична естетика як художня основа твору.
 - 3.2. Особливості композиції роману, його багатоплановість і поліфонічність.
 - 3.3. Палітра художніх прийомів у творі. Фрагментарність і дисонанс як принципи організації оповідання.
 - 3.4. Роль романтичної іронії в романі.

Література

1. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. – СПб.: Азбука-классика, 2001. – 512 с.
2. Литературные манифесты западноевропейских романтиков / Сост. А.Дмитриев. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 683 с.
3. Наливайко Д. Гельдербезький гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. –С.93-99.
4. Сverdlov M. Романтический гротеск: Гофман // Литература. – 2004. – № 4. – С.6-8.
5. Тертерян И.А.Романтизм // История всемирной литературы: В 9 т.Т.6 / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького. – М.: Наука, 1989. – С.16-27.
6. Фюман Франц. Эрнст Теодор Вильгельм Амадей Гофман // Встреча. Повести и эссе : сборник / Пер. с нем.: сост. М.Рудницкого; предисл. и коммент. А.Гугнина. – М.: Радуга, 1983. - С. 419-434.
7. Художественный мир Гофмана. – М., 1982.

Лекція № 1 (ч. 3)

Тема: “Романтична” Франція I пол. XIX ст. (становлення й “молодість” літератури романтизму)

План

1. Загальна характеристика французького романтизму.
2. Становлення раннього романтизму.
Творчість Ф.Р. де Шатобріана.
Ж. де Сталь.
3. А. де Ламартін.
4. А. де Віньї.

Література

1. Білецький О. Жорж Санд // Всесвіт. – 1984. – № 11. – С. 150-160.
2. История западноевропейской литературы XIX века: Франция, Италия, Испания, Бельгия: Учебник для студентов ВУЗов / Под ред. Т.В.Соколовой. – 2-е изд. – М.: Высш. школа, 2003. – 357 с.
3. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М.: Проспект, 2001. – 413 с.
4. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / Под ред. Н.А.Соловьевой. – М.: Высш. школа: Академия, 2000. – 558 с.
5. Карташова И.В. Лермонтов и Мюссе // Вестник МГУ. Сер.9, Филология. – 1996. – № 5. – С.42-59.
6. Моруа А. Жорж Санд: Пер. с франц. – Смоленск: Русич, 1999. – 360 с.

Лекція № 1 (ч. 4)

Тема: Вічне мистецтво “старого Орфея” [В.Гюго]. Проза Жорж Санд

План

1. В.Гюго: становлення в руслі романтизму.
2. Естетичний маніфест романтизму у передмові до “Кромвеля”.
3. Гюго-драматург.
4. Романістика Гюго.
5. Жорж Санд та її романи.

Література

1. Аникст А.А. История учений о драме: история драмы на Западе в первой половине XIX века. Эпоха романтизма. – М., 1980.
2. Білецький О. Жорж Санд // Всесвіт. – 1984. – № 11. – С.150-160.
3. Карташова И.В. Лермонтов и Мюссе // Вестник МГУ. Сер.9, Филология. – 1996. – № 5. – С.42-59.
4. Моруа А. Жорж Санд: Пер. с франц. – Смоленск: Русич, 1999. – 360 с.
5. Наливайко Д.С. Віктор Гюго: Життя і творчість. – К., 1976.

Лекція 2 (ч. 1)

Тема: Англійський романтизм. Поети “озерної школи”. Творчість Дж.Г.Байрона

План

1. Англійський романтизм: нотатки про національну специфіку.
2. Слово про В.Блейка.
3. “Озерна школа” та її представники.
4. Дж.Г.Байрон.

Література

- 1 Богуславська В. Джордж Гордон Байрон – погляд з нинішнього дня // Зарубіжна література. – 2004. – № 45. – С.9-11.
- 2 Великий романтик Байрон и мировая литература. – М., 1991.
- 3 Виноградов А. Байрон. – М., 1986.
- 4 Герасимчук Л. Перші контакти України з Байроном: (До 200-річчя з дня народження Д.Н.Г.Байрона) // Українська мова і література в школі. – 1988. – № 1. – С.62-65.
- 5 Матвійшин В. Англійський бард і Україна: До 200-річчя Байрона // Всесвіт. – 1988. – № 1. – С.148-149.
- 6 Наливайко Д. Поема “Мазепа” в контексті творчості Байрона і європейського романтизму // Всесвітня література та культура. – 2006. – №6. – С.14-21.
- 7 Павличко С. Байрон. Нарис життя і творчості // Павличко С. Зарубіжна література: Дослідж. та критичні статті. – К., 2001. – С.153-270.
- 8 Соловьёва Н.А. Английский предромантизм и формирование романтического метода. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 146 с.

Лекція № 2 (ч. 2)

Тема: Шляхом англійських романтиків. П.Б.Шеллі. Всесвіт “шотландського чарівника” [Вальтера Скотта]

План

1. П.Б.Шеллі в історії “романтичної” Англії.
2. Всесвіт Вальтера Скотта.
Перші кроки в літературі.
Утвердження. Типологія творчості.
Історична романістика.
Новаторство і роль “шотландського чарівника” в літературі.
Творчість Вальтера Скотта в Україні.

Література

1. Дайчес Д. Сэр Вальтер Скотт и его мир: Пер. с англ. – М., 1987.
2. Дьяконова Н. Поэтические портреты Шелли // Филологические науки. – 1989. – №1. – С.19-23.
3. Корнилова Е.Н. Особенности мифологического мышления в описательной лирике П.Б.Шелли // Вестник МГУ. Сер.9 Филология. – 2005. – № 6. – С.71-86.
4. Пирсон Х. Вальтер Скотт. – М., 1983.

Лекція № 2 (ч. 3)
Тема: Творчість А.Міцкевича

План

1. Адам Міцкевич – основоположник романтизму в польській літературі.
2. Творчість до 1830 р. (I-II періоди).
3. Творчість від 1830 р. (III період). Поема “Пан Тадеуш”.
4. А.Міцкевич у світовій (та українській) літературі.

Література

1. Вєрвєс Г. Адам Міцкевич: Життя і творчість. – К., 1979.
2. Ільницький М. Іван Франко й Адам Міцкевич: до проблеми валленродизму // Дивослово. – 1999. – № 6. – С.2-5.
3. Крементуло В. “Пан Тадеуш” Адама Міцкевича – національна епопея польської літератури // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 10. – С.11-15.
4. Лисенко О. Формально-змістове порівняння сонетів Лесі Українки та Адама Міцкевича // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 6. – С. 12-14.
5. Літвинець М. Адам Міцкевич в одязі українського слова// Зарубіжна література (“П.В.”). – 2002. – №41. – С.11.
6. Рильський М. Адам Міцкевич// Твори: В 20 т. Т.14. – К., 1986. – С.238-256.

Лекція № 2 (ч. 4)

Тема: Американська література доби романтизму

План

1. Становлення і специфіка романтизму в Америці.
2. Біля витоків. В.Ірвінг.
3. Дж.Ф.Купер та його пенталогія про Шкіряну Панчохоу.
4. У дивнім світі Е.А.По.
5. Г.Лонгфелло. “Пісня про Гайавату”.
6. В.Вітмен. Слово про поета.

Література

1. Зорівчак Р. Генрі Лонгфелло українською мовою: (До 100-річчя від дня смерті поета) // Всесвіт. – 1982. – №3. – С.148-149.
2. История литературы США: В 3 т. Т. 1-3. – М.: Наследие, 1997-2000.
3. Ковалёв Ю.В. Эдгар Аллан По: новелист и поэт. – М.: Худож. лит., 1984. – 296 с.
4. Кортасар Х. Жизнь Эдгара Аллана По: Эссе: Пер. с исп. // Иностран. лит. – 1999. – № 3.
5. Романтические традиции американской литературы XIX века и современность: [Сб. ст.] / АН СССР. Ин-т лит. им. А.М.Горького; редкол.: Засурский (отв. ред.) и др. – М.: Наука, 1982. – 351 с.
6. Ронгонен Л.И. Генри У.Лонгфелло и его поэма “Песнь о Гайавате”: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. – М.: Высш. школа, 1982. – 96 с.
7. Ружевич Т.М., Ружевич Я.І. Романтичні герої Фенімора Купера // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – № 12. – С.52-55.
8. Стріха М. Американський класик [Е.По] та українські перекладачі // Всесвіт. – 1998. – № 7. – С.132-133.
9. Черкаський В. Митець відчув митця: До 175-річчя з дня народження Г.Лонгфелло // Дніпро. – 1982. – № 2. – С.124-126.

Лекція 3

Реалізм як літературний напрям. Розвиток реалізму в англійській літературі XIX ст.

План

1. Передумови становлення реалізму.
2. Реалізм у літературі: філософська основа, естетика, поетика. Національні особливості розвитку.
3. Проблематика творчості Ч. Діккенса.
4. Художні особливості роману В. Теккерея. «Ярмарок марнославності».
5. Пантеїстичний світ поезії В. Вітмена.

Лекція 4

Розвиток французької реалістичної літератури

План

1. Своєрідність літературного стилю О. де Бальзака.
2. Естетика Ш. Бодлера.
3. Образ сильної особистості у новелістиці П. Меріме.
4. Мистецькі принципи Фредеріка Стендаля.
5. Особливості письменницької техніки Г. Флобера.

Лекція 4 (ч. 2)

Реалістичні тенденції в російській літературі XIX ст.

План

1. Мистецька палітра творчості М. Гоголя.
2. Філософська проблематика творчості Ф. Достоевського.
3. Проблематика романістики Л. Толстого.

Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для контрольних робіт

Комплексний тест

Базовий рівень (30 питань з 1 правильною відповіддю)

1. Дочка Зевса, сестра-близнюк Аполлона, богиня полювання, природи, рослин і птахів – це...
Артеміда
Деметра
Афіна
Гера
дріада
2. „Прометей закутий” належить...
П. Б. Шеллі
Гомеру
Аристофану
Есхілу
Катуллу
3. “Новими казками” свої твори називав:
Гофман
Новаліс
Гельдерлін
Гайне
Андерсен

Середній рівень (6 питань відкритого типу)

1. Як називається в романтизмі переживання крайнього трагізму у зв'язку з невідповідністю реальності і мрії? (Космічний песимізм, або хвороба віку)
2. Як найчастіше виявляється романтична іронія у творах Е. Т. А. Гофмана? (У сценах побутової фантастики)

(6 питань з 2-3 правильними відповідями або на встановлення відповідності)

1. Гофман персонажів своїх творів розподіляє на...
ентузіастів і філістерів
добрих і злих чарівників
музикантів і немузикантів
людей і нелюдей
хоббітів і орків
2. Англійськими реалістами є...
В. Скотт
В. Теккерей
В. Блейк
О. Вайлд
Ч. Діккенс

(15 тестів з 1 правильною відповіддю)

1. Ідея створити Троянського коня належить...
троянцям
Ахіллу
Одиссею
Агамемнону
Єлені Прекрасній
2. Справжнє ім'я головного героя поеми “Конрад Валленрод” – ...
Конрад Валленрод
Вальтер Альф
Вітовт
ксьондз Робак
Брюс Вілліс

Високий рівень (вміння аналізувати та застосовувати набуті знання) (6 тестів з 1 правильною відповіддю)

1. Авторський персонаж, найближчий (у добу романтизму) до образу Прометея:
Атлант
Фауст
Робінзон
Франкенштейн

Квазимодо

2. Який характер фантастики в оповіданнях В. Ірвінга?

- науковий
- побутовий
- науково-популярний
- фантастика відсутня
- етнографічний

(9 тестів з 2-3 правильними відповідями)

1. Найвідоміші дослідники в галузі літературної міфотворчості:

- Т.Денисова
- Г.Сиваченко
- Н.Фрай
- Є.Мелетинський
- М.Жулинський

2. У добу романтизму зароджуються (матричні):

- історичний роман
- детектив
- публіцистична повість
- новела
- любовний роман

(9 питань відкритого типу)

1. Що в перекладі означає ім'я Есмеральда? (Смарагд).
2. „Євангелієм XIX ст.” називають роман... (В. Гюго „Знедолені”).

(6 питань-есе)

1. Риси романтизму як літературно-мистецького напрямку.

(Це мистецтво емоції, протиставлене раціональній естетиці Просвітництва, I пол. XIX ст. На першому плані – митець, автор, який душею одухотворює сірий буденний світ. Характерні романтичний двосвіт, переживається „світова скорбота” (або „хвороба віку”), романтична іронія; наївність, розчарованість, естетизація негативного переживання. У творах – яскравість бавр, зовнішня динаміка, екзотика, містика, міф, протиставлення (парадокс), поєднання прекрасного і потворного, інтерес до історії). Течії: ранній, фольклорний, байронічний, гофманський (гротескно-фантастичний), вальтерскоттівський (історичний), жоржсандівський (соціально-утопічний).

Екзамен (40 тестових питань)

1. “Новими казками” свої твори називав:
 - Гофман
 - Новалис
 - Гельдерлін
 - Гайне
 - Андерсен
2. Вальтерскоттівський романтизм є....
 - універсальним
 - гротескно-фантастичним
 - історичним
 - соціально-утопічним
 - несамовитим
3. Шеллі і Кітс – це романтики...
 - німецькі
 - французькі
 - англійські
 - італійські
 - іспанські

Практичне заняття № 1

Тема: **Романтизм як творчий метод і літературний напрям**

План

1. Романтизм як творчий метод.
 - a. Історичні передумови виникнення романтизму. Світоглядні засади романтизму, його естетика і поетика.
 - b. Формування романтизму як творчого методу, генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом.
 - c. Особливості відображення дійсності у творах романтиків. Суть романтичного двосвіту.
 - d. Своєрідність романтичної типізації.
 - e. Романтичний ідеал. Поняття романтичного героя (його типи).
2. Романтизм як літературний напрям.
 - a. Романтична концепція і світогляд письменника.
 - b. Національна своєрідність розвитку романтизму в окремих країнах.
 - c. Романтизм і національна літературна традиція.
 - d. Періодизація розвитку романтизму в літературі та його типологія (коротка характеристика течій).
3. Естетичні досягнення романтизму, його новаторство і значення у світовому літературному процесі.
 - a. Романтичне “відкриття особистості” та його значення в літературі.
 - b. Сутність романтичного історизму.
 - c. Романтизм і фольклор.
4. Романтизм – закономірна ланка в розвитку світового літературного процесу. Романтизм і реалізм: характер співіснування в літературі XIX ст. і не тільки.

Завдання: Законспектувати “Передмову до “Кромвеля” Віктора Гюго (зібрання його творів у 15 т., т.14).

Література

1. Анастасьєв М. Етюди про американську літературу // Вікно в світ. – 1999. – № 4. – С.6-110.
2. Англійська балада як улюблений жанр романтиків // Дзвін. – 2000. – № 7. – 129-136.
3. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. – СПб.: Азбука-классика, 2001. – 512 с.
4. Грешных В.И. Ранний немецкий романтизм: фрагментарный стиль мышления. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1991. – 144 с.
5. Зверев А.М. Американский романтизм // История литературы США. Т.2. Литература эпохи романтизма. – М.: Наследие, 1999. – С.13-51.
6. Литературные манифесты западноевропейских романтиков / Сост. А.Дмитриев. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 683 с.
7. Лімборський І.В. На підступах до романтичного типу художнього мислення: преромантизм в європейських літературах // Укр. літ. в загальноосв. школі. –2004. – № 1. – С.53-56.
8. Наливайко Д. Гельдербєзький гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. –С.93-99.
9. Наливайко Д. Ієнський гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. – С.115-118.
10. Наливайко Д. Німецький романтизм // Вікно в світ. –1999. – № 1. – С. 90-93.
11. Павличко С. Философская поэзия американского романтизма: Эмерсон, Уитмен, Дикинсон. – К.: Наук. думка, 1988. – 227 с.
12. Рада І.М. Американський романтизм у літературі та живописі: Навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіжної літ-ри. – Миколаїв: МННЦ ОНУ ім. І.Мечникова; Одеса: Тов. Від, 2001. – 122 с.
13. Соловьєва Н.А. У истоков английского романтизма. – М.: Изд-во МГУ, 1988. – 230 с.

Практичне заняття № 1 (ч. II)

Роман Е.Т.А.Гофмана “Життєві погляди kota Мурра”

План

1. Місце роману “Життєві погляди kota Мурра” у творчості Е.Т.А.Гофмана. Історія написання твору.
2. Основна проблематика “Життєвих поглядів kota Мурра”.
 - 2.1. Сатирична спрямованість роману, його соціальна проблематика. Зігхартсвейлер та його мешканці. Німецька дійсність в алегоричному зображенні “суспільства” котів і собак.
 - 2.2. Сутність філістерства в розумінні Е.Т.А.Гофмана.
 - 2.3. Естетичний ідеал письменника, своєрідність його втілення у творі.

Постать Йоганнеса Крейслера в образній системі роману.
 - 2.4 Двосвіт у “Життєвих поглядах kota Мурра” та його філософські основи.

Своєрідність типізації.
 - 2.5. Проблема мистецтва та його місця в житті людини. Авторська позиція в романі.
3. “Життєві погляди kota Мурра” Е.Т.А.Гофмана як зразок романтичного синтетичного роману. Особливості жанру.
 - 3.1. Романтична естетика як художня основа твору.

Особливості композиції роману, його багатоплановість і поліфонічність.
 - 3.3. Палітра художніх прийомів у творі. Фрагментарність і дисонанс як принципи організації оповідання.
 - 3.4. Роль романтичної іронії в романі.

Література

1. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. – СПб.: Азбука-классика, 2001. – 512 с.
2. Литературные манифесты западноевропейских романтиков / Сост. А.Дмитриев. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 683 с.
3. Наливайко Д. Гельдербешський гурток романтиків // Вікно в світ. –1999. – № 1. –С.93-99.
4. Свердлов М. Романтический гротеск: Гофман // Литература. – 2004. – № 4. – С.6-8.
5. Тертерян И.А.Романтизм // История всемирной литературы: В 9 т.Т.6 / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького. – М.: Наука, 1989. – С.16-27.
6. Фюман Франц. Эрнст Теодор Вильгельм Амадей Гофман // Встреча. Повести и эссе: Сборник / Пер. с нем.: Составл. М.Рудницкого; Предисл. и коммент. А.Гугнина. – М.: Радуга, 1983. - С. 419-434.
7. Художественный мир Гофмана. – М., 1982.

Практичне заняття № 2

Тема: Романтична драма В.Гюго “Ернані”

План

1. Ідейно-художні особливості романтичної драми.
2. В.Гюго як теоретик і “практик” драматургії.
3. Світ “Ернані” В.Гюго.
 - 3.1. Характер драматичного конфлікту.
 - 3.2. Принципи побудови образів (їх характеристика) і сюжету. Умовний демократичний герой.
 - 3.3. “Місцевий колорит”, ліризм; соціальне викриття та публіцистичність на тлі романтичного історизму.
4. Значення драматургії В.Гюго в контексті розвитку естетики романтизму.

Література

1. Аникст А.А. История учений о драме: история драмы на Западе в первой половине XIX века. Эпоха романтизма. – М., 1980.
2. Наливайко Д.С. Віктор Гюго: Життя і творчість. – К., 1976.

Практичне заняття № 3

Тема: Роман Дж.Г.Байрона “Дон-Жуан”

(зіставний аналіз інтерпретацій образу Дон Жуана в творах світової літератури)

План

- 1 Дж. Г. Байрон. «Дорогою честі і слави». Мистецькі здобутки поета.
- 2 Поняття традиційного (“вічного”) образу, мотиву, сюжету. Дон Жуан.
- 3 Специфіка інтерпретації образу Дон Жуана в однойменнім романі Байрона (система образів, характер розповідання).
- 4 Проблема художньої природи роману. Національний колорит як один із засобів реалізації задуму митця.
- 5 Місце роману Байрона “Дон Жуан” у світовій донжуаніані.

Завдання

I. Підготувати повідомлення на тему:

- 1) Дж. Г. Байрон і Україна.
- 2) Образ Мазепи в однойменній поемі Дж. Г. Байрона.
- 3) Поема Дж. Г. Байрона «Паломництво «Чайд-Гарольда» як енциклопедія романтизму»

II. Дібрати ілюстративні матеріали (музика, живопис)

Література

1. Бовсунівська Т. «Паломництво Чайд Гарольда»: сповідь бентежної душі // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2002. – №2. – С.48 – 50.
2. Братко В. Поема Байрона «Мазепа»: її історична основа та романтичний міф // Всесвітня література та культура. – 2008. – №1. – С. 19 – 24.
3. Даниленко В. Трансформація легенди про Дон Жуана в однойменному романі у віршах Дж.Байрона // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – №11. – С. 48 – 52.
4. Дітькова С. Лорд Байрон – поет-романтик // Всесвітня література та культура. – 2009. – №2. – С. 2 – 7.
5. Дзера О. Біблійське підґрунтя в містерії «Каїн» Байрона // Слово і Час. – 1999. – №9. – С. 76–79.
6. Зверев А. Звезды падучей пламень: Жизнь и поэзия Байрона. – М.: Дет. лит., 1988. – 191 с.
7. Курочкина Е. Поэзия ставшая жизнью. Изучение лирики Дж.Байрона // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2001. – №3. – С. 4 – 16.
8. Кузьманенко А. Еволюція образу Дон Жуана в творчості Байрона // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. – №1. – С. 33 – 35.
9. Матвіїшин В. Англійський бард Джордж-Ноел-Гордон Байрон в українській проекції // Матвіїшин В. Український літературний європеїзм: монографія. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – С. 143 – 148.
10. Мельник О.В. Байрон у творчій рецепції Тараса Шевченка // Всесвітня література та культура. – 2010. – №12. – С. 10 – 16.
11. Мелихов А. Прагматизм романтизма (Байрон) // Иностранная литература. – 2012. – №1. – С. 240 – 245.
12. [Поезії, присвячені Дж.Г.Байрону] // Тема. – 2000. – №2. – С. 73 – 75.
13. Соколюк О. Біографія Байрона на тлі доби // Всесвітня література та культура. – 2009. – №4. – С. 11 – 14.
14. Тацій Т., Турянська І. Тракткування образу Дон Жуана в історичній легенді та французькій («Дон Жуан, або Кам'яний гість» Мольєра), англійській («Дон Жуан»

Практичне заняття № 4

Тема: Історичний роман Вальтера Скотта “Айвенго”

План

1. Питання про творчий метод Вальтера Скотта.
2. Проблема історизму в літературі. Особливості історизму Вальтера Скотта.
3. Тематика і проблематика роману “Айвенго”.
 - 3.1. Тематична єдність роману. Особливості побудови сюжету.
 - 3.2. Способи створення історичної атмосфери у творі.
 - 3.3. Зображення соціальних відносин.
4. Образна система “Айвенго”.
 - 4.1. Принципи побудови системи образів.
 - 4.2. Місце і роль образу Айвенго.
 - 4.3. Жіночі постаті у творі.
 - 4.4. Особливості зображення історичних діячів.
 - 4.5. Народ у романі Вальтера Скотта.
5. Особисті стосунки та історичні події, їх зв'язок і взаємовплив. Проблема рушійних сил історичного процесу.
6. Авторська позиція в романі “Айвенго”.

Романтична атмосфера та реалістичні елементи у творі.
7. Новаторство Вальтера Скотта як творця історичного роману. Постать “шотландського чарівника” у світовій (та українській) літературі.

Література

1. Дайчес Д. Сэр Вальтер Скотт и его мир: Пер. с англ. – М., 1987.
2. Пирсон Х. Вальтер Скотт. – М., 1983.

Практичне заняття № 5

Тема: *Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А. Гофман, В. Ірвінг, Е.А.По)*
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Новела у спектрі жанрів романтичної літератури.
2. Розвиток жанру новели у творчості Е.Т.А.Гофмана.
 - 2.1. "...Я поділив увесь рід людський на дві нерівні частини..." "Хороші люди" (філістери) й "істинні музиканти" (ентузіасты) та їх світи у творах письменника. [Ще раз про художню філософію автора.]
 - 2.2. Сполучення й контрастування піднесеного та приземлено-прозового планів у новелах класика. Своєрідність романтичної іронії.
 - 2.3. Радісна й поетична фантастика та фантастика "кошмарів і страхіть" у творчості Е.Т.А. Гофмана. Роль цих потоків фантастики в новелах митця.
 - 2.4. Казка як основний вид романтичної літератури, за Е.Т.А. Гофманом. Проблема жанрової приналежності "нових казок" класика. Їх ідейно-художній аналіз.
3. В.Ірвінг – творець американської романтичної новели.
 - 3.1. Американський фольклор та європейські літературні традиції в новелах письменника ("Книга шкитців").
 - 3.2. Різновиди новел В.Ірвінга.
4. "Мала" проза великого Е.А.По.
 - 4.1. Жанрові та стильові особливості новел майстра. Традиції Е.Т.А. Гофмана і власне творче обличчя.
 - 4.2. Умовне групування новел Е.А.По (коротка характеристика груп творів). Ідейно-художній аналіз новел класика (на вибір).
 - 4.3. Роль "малої" прози Е.А.По у становленні детективного жанру.
 - 4.4. Початки наукової фантастики в новелістиці письменника.
5. Еволюція жанру новели в її "романтичному віці".

Література

1. Аллен Г. Эдгар По. – М., 1992.
2. Ковалёв Ю.В. Эдгар Аллан По: новелист и поэт. – М., 1984.
3. Искандарова Н. Східна казка, жіноча тема та західні стереотипи у творчості Едгара Алана По / Нігяр Искандарова // Слово і Час. – 2010. – № 11. – С. 69-73.

4. Лімборський І. Психологія героя романтизму і новела Гофмана “Золотий горнел” // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 7. – С.43-45.
5. Стриха М. Американський класик (Е.По) та українські перекладачі// Всесвіт. – 1998. – №7. – С. 132 – 133.
6. Фюман Франц. “Крошка Цахес, по прозванню Циннобер” // Встреча. Повести и эссе: Сборник / Пер. с нем.: Составл. М. Рудницкого; Предисл. и коммент. А. Гутнина.– М.: Радуга, 1983.– С. 435-450.
7. Художественный мир Гофмана. – М., 1982.

Практичне заняття 6

Тема: **„Комедія помилок” у романі В.Теккерея „Ярмарок марнославства”**

План

1. Періодизація творчості В.Теккерея. Філософія, естетика митця.
2. Роман «Ярмарок марнославства»: проблемно-тематичний комплекс, принципи композиції, жанрове тяжіння.
3. Система образів роману. Особливості образотворення.
4. Сюжетні лінії „Ярмарку марнославства”.
5. Новаторство В.Теккерея як прозаїка.

Література

1. Авраменко Е.И. Художественный историзм романа К.М.Теккерея «Ярмарка тщеславия» и деталь исторического колорита// Науч. докл. высш. шк. Филол. науки. – 1987. – №5. – С. 75 – 79.
2. Авраменко Е. Художественный историзм романа У.Теккерея «Ярмарка тщеславия» //Филологические науки. – 1987. – №5. – С. 75 – 80.
3. Аникин Г., Михальская Н. Уильям Теккерея История английской литературы. – М.: Высшая школа, 1985. – С. 232–238.
4. Вахрушев В. С. Концепция игры в творчестве Теккерея // Науч. докл. высш. шк. Филол. науки. – 1984. – №3. – С. 24 – 31.
5. Вахрушев В.С. Творчество Теккерея в мировом литературном процессе // Науч. докл. высш. шк. Филол. науки. – 1991. – №1. – С. 38 – 44.
6. Вахрушев В.С. Творчество Теккерея. – Саратов: Из-во Саратов. ун-та, 1984. – 150 с.
7. Гениева Е.Ю. «С насмешливым умом и добрым сердцем...»: К 175-летию со дня рождения У.М.Теккерея // Иностранная литература. – 1986. – №1. – С. 184 – 191.
8. Плавущька І. «Ярмарок Суєти» Вільяма Теккерея як знаковий твір англійської сатиричної літератури ХІХ століття // Мандрівець. – 2005. – №2. – Березень-Квітень.
9. Соколянський М. Исследования поэтики Теккерея // Вопросы литературы. – 1985. – №9. – С. 250 – 255.
10. Теккерея в воспоминаниях современников: биография отдельного лица. – М.: Худож. лит., 1990. – 527 с. Урнов М. В. Уильям Мейкпис Теккерея и его «Ярмарка тщеславия» (Роман без героя) // Урнов М.В. Вехи традиции английской литературе. – М., 1986. – С. 141 – 157.
11. Теккерея У.М. Творчество. Вспоминания. Библиографические разыскания. – М.: Из-во «Кн. палата», 1989. – 481с.

Практичне заняття № 7

Особистість і світ у романі Чарльза Диккенса „Домбі і син”

План

1. Морально-естетичний ідеал і його функція в творчості Ч. Діккенса.
2. Сюжетно-композиційні особливості роману «Домбі і син».
3. Проблематика твору у світлі морального та естетичного ідеалів письменника.
4. Система образів роману. Містер Домбі і його світ. Поль і Флоренс.
5. Роль щасливого фіналу в поезиї диккенсівського роману.

Література

1. Білик Н. «Великою була його слава» (К.Г.Честертон). До 200-річчя з дня народження Ч.Діккенса // Зарубіжна література. Шкільний світ. – 2012. – №6. – С. 24 – 27.
2. Бовсунівська Т. Чарльз Діккенс & ідеологема «Стара добра Англія» // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – №6. – С. 52 – 55.
3. Громова Н. Истори одного холодного дома. (Семейная жизнь Ч.Диккена) // Семья и школа. – 2003. – №4. – С. 24 – 25.
4. Ковбасенко Ю. Чарльз Діккенс (1812 – 1870) // Тема. – 2002. – №2. – С. 64 – 67.
5. Мандельштам О. Домби и сын // Тема. – 2000. – №2. – С. 86.
6. Міщук В. Художній світ Чарльза Діккенса. Матеріали до вивчення творчості англійського класика // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – №2. – С. 26–28.
7. Пронкевич О. Застосовувати різні прийоми осягнення тексту. (Матеріали до вивчення роману «Домбі і син» Ч.Діккенса) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. – №10. – С. 51–55.
8. Султанова Ю. Принципы добра. Художественный мир Ч.Диккенса // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2001. – №9. – С. 51–54.
9. Треллоп Т.А. Что я помню: (К 175-летию со дня рождения Ч.Диккенса) // Иностранная литература. – 1987. – №2. – С. 226–233.
10. Урнов М. Великий романіст Чарльз Діккенс // Урнов М.В. Вехи традиции в английской литературе. – М., 1986. – С. 90–141.
11. Цыбульская В. Жанровое своеобразие романа Ч.Диккенса «Тяжелые времена» // Филологические науки. – 1987. – №2. – С. 22–27.

Практичне заняття № 8

Проблемно-тематичний комплекс роману О. де Бальзака «Батько Горіо»

План

1. Структура «Людської комедії» О. де Бальзака, місце в ній роману «Батько Горіо».
2. Історія написання роману. Зв'язок О. де Бальзака з сучасною йому літературою, її відображення в романі («шалена література», готичний роман, роман Вальтера Скотта).
3. Композиційна структура роману.
 - 3.1. «Поліцентризм» роману.
 - 3.2. Основні сюжетні лінії, специфіка конфлікту.
 - 3.3. Особливості зображення часу і простору.
4. Тема загибелі безкорисливого почуття в романі.
5. Образ Растиньяка та його роль у композиції роману.
 - 5.1. Взаємини з батьком Горіо.

5.2. Растиньяк і віконтеса де Босеан та Вотрен.

6. Реалістична майстерність О. де Бальзака в описі пансіону Воке та його мешканців.

Завдання

- Підготуйте повідомлення на тему: «Бальзак і Україна».
- З'ясуйте значення реалізму, розкрийте засоби творення реалістичного характеру.
- Визначте зв'язок між романами «Батько Горіо» і «Гобсек».

Питання для дискусії

- Як сімейні стосунки у романі «Батько Горіо» замінюються стосунками грошовими?
- У чому спільність поглядів віконтеси де Босеан і каторжника Вотрена?

Література

1. Бальзак в воспоминаниях современников / Вступ. ст. И.Лилеевой. – М.: Худож. лит., 1986. – 559 с.
2. Ганич Н. Женщины в творческой судьбе Оноре де Бальзака / Н. Ганич // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 6. – С. 59 – 64.
3. Гладишев В. В. «Психологічна реконструкція характеру» головного героя повісті Оноре де Бальзака «Гобсек» / В. В. Гладишев, А. А. Веселкова // Зарубіжна література в школі. – 2009. – № 1. – С. 20 – 26.
4. Матвійшин В. Українські шляхи Оноре де Бальзака // Український літературний європеїзм : моногр. / В.Матвійшин. – К., 2009. – С. 198–205; або: Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 2. – С. 2–7.
5. [Поезії про Бальзака] // Тема. – 2000. – №2. – С. 86–88.
6. Швець В.В. «Голландець», гідний пензля Рембрандта, чи «філософ цинічної школи»? / В. В. Швець // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 8. – С. 50–55.

Практичне заняття № 9

Пристрасть і злочин у романі Ф. Стендаля «Червоне і чорне»

План

1. Історія написання роману (прототипи, конкретно-історичне тло, відношення письменника до XIX ст., суть підзаголовку). Сенс назви роману.
2. Жанрово-композиційні особливості роману «Червоне і чорне». Психологізм Стендаля.
3. Прикмети доби у духовному складі і поведінці Жюльєна: вплив революційних подій, ставлення до Наполеона, уявлення юнака про щастя, засоби розкриття внутрішнього життя героя.
4. Образи Луїзи де Реналь і Матильди де Ла-Моль як відображення естетичних ідеалів Стендаля.

Завдання

Дослідіть фільмографію роману Стендаля «Червоне і Чорне».

Питання для дискусії

1. Які епізоди роману ви вважаєте ключовими?
2. Як змінюється Сорель після злочину і суду? Чому він не робить спроби урятувати своє життя?

Література

1. Андрие Р. Стендаль, или Бал-маскарад / Р. Андрие ; пер. с фр.; послесл. и ком. Я. Богданова. – М.: Прогресс, 1985. – 288 с.
2. Мильчина В. Один Стендаль и много романтизм: Конференция «Стендаль и романтизм: Романтическая Европа во время Стендаля» (Гренобль, 28–30 января 2009 г.) / В. Мильчина // Новое литературное обозрение. – 2009. – № 3. – С. 416 – 428.
3. Ружеви́ч Т.М. У погоню за щастям. За романом Стендаля «Червоне і чорне» / Т. М. Ружеви́ч, Я. І. Ружеви́ч // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 7 – 8. – С. 22–24; Всесвітня література та культура. – 2008. – № 4. – С. 2 – 5.

Практичне заняття № 10

Роман Г. Флобера «Пані Боварі»: конфлікт мрії й реальності

План

1. Задум роману «Пані Боварі». Сенс підзаголовку. Соціально-побутове тло в романі.
2. Сюжет, особливості композиції твору.
3. Головні персонажі роману.
 - 3.1. Емма Боварі. Сутність і причини трагедії Емми.
 - 3.2. Шарль Боварі. Принципи зображення характеру.
 - 3.3. Родольф, Леон. Їх роль у житті Емми.
 - 3.4. Пан Оме. Значення і символіка цього образу.
4. Ідейний сенс роману. Реалізм Флобера. Прихована полеміка з романтизмом у романі «Пані Боварі».

Завдання

З'ясуйте особливості сценографії та фільмографії образу Емми Боварі.

Питання для дискусії

- У чому, на вашу думку, трагедія Емми Боварі?
- Як ви розумієте поняття «боваризм»?

Література

1. Андронік А. Від Емми до Фелісіте. Герої Г.Флобера крізь призму жанрового живопису // Зарубіжна література. – 2001. – №35. – С. 3 – 4.
2. Всеблаженство буття в собі та злиденність його сенсу. Історія психології та психологія спокуси. Г. Флобер (1821–1880), А. Франс (1844–1924) // Історія психології: ХІХ – початок ХХ століття : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. – К., 2007. – С. 493–499.
3. Єременко О. У полоні романтичних уявлень, або Обережно: боваризм // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. – №7. – С. 42 – 45.
4. Мацевко Л. Всупереч літературознавчій традиції (переосмислення ролі та місця жінки в суспільстві у творах Флобера і Винниченка) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2000. – №2. – С. 45 – 47.
5. Наливайко Д. Роман, що започаткував новітню прозу // Флобер Г. Пані Боварі. Проста душа. – Х.: Фоліо, 2002. – С. 3 – 18.
6. Ніколенко О. Густав Флобер // Тема. – 2005. – №3 – 4. – С. 9–37.

7. [Сусллова В.](#) Аналіз художнього твору в аспекті психології головного героя на прикладі романів Стендаля, Бальзака, Флобера / В. Сусллова // Зарубіжна література (Шкільний світ). – 2012. – №15. – С. 34–35.
8. Фінчук Г.В. «Дві речі підтримують мене – любов до Літератури і ненависть до Буржуа...» Творчість Гюстава Флобера / Г. В. Фінчук // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 8. – С. 37–41.
9. Фінчук Г. В. Любов і ненависть Гюстава Флобера / Г. В. Фінчук // Всесвітня література та культура. – 2008. – № 4. – С. 21–25.

Поради щодо ведення конспектів наукового тексту:

1. Обов'язково потрібно вказувати вихідні данні джерела (назву книги, статті, журналу, ім'я автора, рік видання, сторінку).
2. Текст краще читати уривками, ставлячи запитання до кожного абзацу, глави чи параграфу «Про що цей текст?».
3. У кожному уривку слід виокремлювати основний смисл і стисло його передавати в конспекті.
4. Ключові фрази занотовуються без змін.
5. Основні поняття варто акцентувати – підкреслювати, писати іншим кольором.
6. Бажано залишати вільне поле, де робляться власні позначки, якими виражаються ставлення до законспектованого : NB! – дуже важливо; # – завчити; !? – незрозуміло; ~ – сумнівно та ін. Ці позначки загальноприйняті, але можна мати й свою систему.
7. Не слід переписувати чужий конспект, звертатися необхідно до першоджерел.

Реферат оформлюється згідно з загальноприйнятими вимогами до оформлення такого типу робіт (титульна сторінка, план, три елементи структури тексту – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел). *Творча робота* є альтернативою до написання реферату й містить елементи самостійного аналізу окремих творів і жанрів античної літератури. *Презентація* виконується в комп'ютерній програмі Power Point Presentation і передбачає ілюстрований виклад певного фрагменту матеріалу. Всі види робіт виконуються в межах тематики курсу та **українською мовою**. Тема роботи обирається на вибір із запропонованих, або формулюється студентом самостійно у межах матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

Оформлення. Автор має оформити текст роботи відповідно до норм сучасної української літературної мови. Допущені помилки враховуються при оцінюванні роботи. Роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 інтервали, шрифт – Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 пунктів. Усі аркуші роботи переплітають згідно з послідовністю їх розташування і нумерацією сторінок. Текст роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 15 мм. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака «№». Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який підлягає загальній нумерації, але номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7] ...»; якщо наводиться цитата із джерела, то оформлення посилання здійснюють у такий спосіб із зазначенням номера з бібліографічного опису та сторінки цитованого джерела: [6, с. 123].

Ведення читацького щоденника

За весь період навчання в університеті студент-філолог прочитає велику кількість художніх творів, до змісту яких у майбутньому необхідно буде повертатися. Єдиний вихід у цьому випадку – вести читацький щоденник. Для цього варто завести загальний зошит, записи у якому розпочати вже на першому курсі та використовувати його й надалі. Записи можуть бути довільної форми. Бажано завести реєстр прочитаних творів з посиланням на порядковий номер сторінки. Користуйтеся у записах різним чорнилом, виділяючи імена письменників, назви творів, назви розділів тощо. Також бажано висловлювати власні судження про твір.

Самостійна робота 1

Тема: Творчість і трагедія Г. фон Клейста
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання).

План

1. Життєвий і творчий шлях Г. фон Клейста.
2. Проблемно-тематичний комплекс повісті “Міхаель Кольхаас”.
3. Аналітична концепція “Розбитого глечика”.
4. Г. фон Клейст у світовій літературі.

Завдання:

- Підготуйте повідомлення про життєпис Г. фон Клейста.
- Здійсніть компаративний аналіз “Міхаеля Кольхааса” і “Розбійників” Ф.Шиллера.

Література

1. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. – СПб.: Азбука-классика, 2001. – 512 с.
2. Тертерян И.А. Романтизм // История всемирной литературы: В 9 т. Т.6 / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького. – М.: Наука, 1989. – С.16-27.

Самостійна робота 2

Творчість Г.Гайне: “стовпи слави”
(поетизація пам'яті, письмові відповіді на питання)

План

1. Своєрідність творчого шляху Г.Гайне. Рання творчість (огляд).
2. Аналіз збірки “Книга пісень”.
3. Поема “Німеччина. Зимової казка”: доля твору, художня природа.
4. Г.Гайне і українська література.

Самостійна робота 3

Тема: Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість “Рене”
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Адепт “релігії свободи”. Життєпис митця.
2. Повість де Шатобріана “Рене”: проблемно-тематичний комплекс, образна система, стиль.
3. Де Шатобріан серед інших романтиків: типологічні паралелі.

Завдання:

1. Зіставте позиції Шатобріана і Вольтера щодо ролі релігії в житті людини. Яка Ваша думка з цього приводу?
2. Визначте типові риси романтизму в образі Рене.

Література

1. История западноевропейской литературы XIX века: Франция, Италия, Испания, Бельгия: Учебник для студентов ВУЗов / Под ред. Т.В.Соколовой. – 2-е изд. – М.: Высш. школа, 2003. – 357 с.

- 2 История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / Под ред. Н.А.Соловьевой. – М.: Высш. школа: Академия, 2000. – 558 с.

Самостійна робота 4

Тема: **Жанрова своєрідність роману Віктора Гюго „Собор Паризького Богоматері”**
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

1. В.Гюго як теоретик і «практик» драматургії.
2. Новаторство в царині поезії.
3. Історія написання роману «Собор Паризької Богоматері».
4. Специфіка історизму у творі: філософія історії В. Гюго у порівнянні з концепцією В. Скотта; ставлення автора до ролі особистості в історії.
5. Композиційні особливості «Собору Паризької Богоматері». Масові сцени в романі та їх ідейне навантаження. Собор як смисловий центр роману.
6. Система образів, основні принципи створення романтичних характерів (ідея «трикутника» та контрасту).
7. Проблема просвітництва та релігії, символіка та гротеск у романі.

Література

1. Великовский С. Неистощимое чудо по имени В.Гюго // Великовский С. В скрещенье лучей. – М., 1987. – С. 37 – 43.
2. Ганич Н.І. В.Гюго «Собор Паризької Богоматері»: у пошуках методичних варіантів // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. – №2. – С. 37–44.
3. Колосова Н. Что может заключать в себе бутылка чернил? Роман В.Гюго «Собор Парижской Богоматери» в культурологическом контексте // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. – №6. – С. 39 – 48.
4. Матвійшин В. Морально-етична проблематика творчості Віктора Гюго та її сприйняття в Україні // Матвійшин В. Український літературний європеїзм: моногр. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – С. 212 – 219.
5. Мацапура А. Героїчна особистість у творах різнонаціональних літератур (Образ Мазепи у творах Дж.Байрона, В.Гюго, К.Рилеєва, О.Пушкіна, В.Сосюри) // Тема. – 2005. – №1 – 2. – С. 58–66.
6. Моруа А. Олимпио, или Жизнь Виктора Гюго. – М.: Радуга, 1983. – 639 с.
7. Повшедна Н.Є. «Собор Паризької Богоматері» – вічна загадка для людського розуму // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2007. – №3. – С. 16–22.
8. Поколотний Л.Д. Віктор Гюго та його роман «Собор Паризької Богоматері» // Зарубіжна література в школі. – 2006. – №4. – Лютий.
9. Рильський М. Есмеральда [Поезія] // Тема. – 2000. – №2. – С. 77.
10. Собко Л. Моральність і краса в романтичному романі Віктора Гюго «Собор Паризької Богоматері» // Зарубіжна література. – 2002. – Лютий. – Число 6.

Самостійна робота 5

Жорж Санд «Консуело». «Графиня Рудольштадт»

(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Витоки і становлення літературного стилю Жорж Санд.
2. Еволюція світогляду письменниці.
3. Проблема мистецтва та його призначення в діалогії «Консуело» – «Графиня Рудольштадт».
4. Художні особливості «сільських повістей» Жорж Санд.
5. Твори Жорж Санд в Україні.

Література

1. Білецький О. Жорж Санд // Всесвіт. – 1984. – № 11. – С. 150 – 160.
2. Моруа Андре. Жорж Санд / Пер. С фр. Е.С.Булгаковой. – К.: Мистецтво, 1988. – 457 с.
3. Наливайко Д. Жорж Санд // Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ століття: Доба романтизму: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Богдан, 2001. – С. 169 – 177.

Самостійна робота 6

Художній світ Персі Біші і Мері Шеллі

(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання).

План

1. Естетичний ідеал П.Б.Шеллі. «Захист поезії».
2. П. Б. Шеллі як знавець античності «Звільнений Прометей».
3. Драма «Ченчі»: проблематика и поезика.
4. Політичні вірші П.Б.Шеллі. «Англия. 1819».
5. Тема природи у творчості англійського поета.
6. «Франкенштейн»: проблематика і поезика роману Мері Шеллі.
7. Спадщина Персі Біші і Мері Шеллі українською мовою.

Завдання:

1. Проаналізуйте ряд поезій Шеллі.
2. Твори яких митців присвячені образу Прометея чи темі прометеїзму?

Література

1. Гудова С. Природа и человек в решении проблемы ответственности ученого за последствия своїх открытий в романе М.Шелли «Франкенштейн, или Современный Прометей». (Опыт детального тематического анали за теста художественного произведения) // Всесвітня література та культура. – 2010. – №12. – С. 20 – 23.
2. Дьяконова Н. Поэтические портреты Шелли // Филологические науки. – 1989. –№ 1. – С. 19–23.

Самостійна робота 7

Особливості лірики Афанасія Фета

(поезія напам'ять, письмові відповіді на питання)

План

1. Формування естетичного ідеалу.
2. Новаторство поета.
3. Пейзажна лірика митця.
4. Тема кохання у ліриці поета.
5. Музика і поетичне мистецтво А.Фета.
6. Поезія російського поета українською мовою.

Література

1. Фет А. Лірика: у пошуках методичних варіантів / Н. А. Гнатюк, В. М. Мигальська та ін. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 12. – С. 38–42.
2. Бухштаб Б. Я. А.А. Фет: Очерк жизни и творчества / Б. Я. Бухштаб. – Л.: Наука, 1990. – 137с.
3. Лагунов А.И. Афанасий Фет / А. И. Лагунов. – Харьков : Ранок; Веста, 2002. – 64с.
4. Ранчин А. Еще раз о тургеневской редакции стихотворений Фета. Несколько полемических замечаний / А. Ранчин // Вопросы литературы. – 2009. – № 1. – С. 208–221.
5. Тригуб І. Асоціативна лірика А.Фета // Тема. – 2004. – № 3–4. – С. 125–130.
6. Філіпська О.М. Російська поезія середини ХІХ ст. Основні мотиви лірики Афанасія Афанасійовича Фета / О. М. Філіпська // Зарубіжна література в школі. – 2011. – № 11–12. – С. 8–12.

Самостійна робота 8

Тема: У галереї “вічних образів”. Конрад Валленрод А.Міцкевича
(реферат)

План

1. Адам Міцкевич – “національний пророк” польської літератури.
2. Ідейно–художній аналіз “поетичної повісті” “Конрад Валленрод”.
 - 2.1. Історичне тло твору.
 - 2.2. Оригінальність композиції, сюжетного вирішення в поемі.
 - 2.3. Система образів. Конрад Валленрод, Хальбан та Альдона в ній.
 - 2.4. Трагізм і велич Вальтера Альфа. Дисгармонійність героя.
(Проблема тлумачення образу). Валленродизм.
 - 2.5. Характеристика постаті литовського князя Вітольда.
 - 2.6. Образ народного співця у творі. Зв’язок із народно-епічним началом
(у контексті розмови – характеристика жанру “поетичної повісті”).
 - 2.7. Самобутня стильова інтерпретація “байронічних” елементів у поемі
А.Міцкевича.
3. Місце “Конрада Валленрода” у творчій спадщині польського класика.
Валленродизм у літературі.
4. А.Міцкевич та Україна.

Література

1. Вервес Г. Адам Міцкевич: Життя і творчість. – К., 1979.
2. Ільницький М. Іван Франко й Адам Міцкевич: до проблеми валленродизму // Дивослово. – 1999. – № 6. – С.2-5.
3. Крементуло В. “Пан Тадеуш” Адама Міцкевича – національна епопея польської літератури // Всесвітня література та культура. – 2004. – № 10. – С.11-15.
4. Лисенко О. Формально-змістове порівняння сонетів Лесі Українки та Адама Міцкевича // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 6. – С. 12-14.

5. Літвінець М. Адам Міцкевич в одежі українського слова// Зарубіжна література (“П.В.”). – 2002. - №41. – С.11.
6. Рильський М. Адам Міцкевич// Твори: В 20 т. Т.14. – К., 1986. – С.238-256.

Самостійна робота 9

Тема: Поетична творчість Юліуша Словацького
(поезія напам’ять, письмові відповіді на питання)

План

1. Етапи творчого становлення.
2. Особливості ідіостилю митця.
3. Жанрово-тематична палітра поетичного доробку польського митця.
4. Психологічна складність образів і конфліктів у драмі «Мазепа».
5. Ю.Словацький і Україна.

Завдання:

1. Вивчіть напам’ять поезію Ю.Словацького (на вибір).
2. Сформуйте список літературної мазепіани.

Література

1. Лисенко Н. Юліуш Словацький і Євген Маланюк // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. – № 3. – С. 47 – 55.
2. Павличко Д. Український патріотизм Юліуша Словацького // Сучасність. – 2002. – № 10. – С. 124 – 137.
3. Павличко Д. Юліуш Словацький і Україна // Урок української. – 2001. – № 7. – С. 50–52.
4. Радишевський Р.П. Юліуш Словацький: Життя і творчість. – К.: Дніпро, 1985. – 207 с.
5. Романюк І. На творчих перехрестях: І.Франко та Ю.Словацький // Дзвін. – 2000. – № 5 – 6. – С. 155 – 158.
6. Хороб С. Символ «жертвопринесення» у драматургії Юліуша Словацького і Лесі Українки: фольклорно-міфологічний вимір / С. Хороб // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 5. – С. 2–7.
7. Янкович О. В. Українські мотиви у творчості Ю.Словацького / О. В. Янкович, І. Д. Ханчук // Всесвітня література та культура. – 2012. – № 2. – С. 36–40.

Самостійна робота 10

Тема: Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчошу: “Останній з могікан”
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Структура пенталогії Купера про Шкіряну Панчошу, історія створення, авторська концепція. Наскрізний образ Натті Бампо.
2. Історична й художня правда в пенталогії.
3. Загальна характеристика образної системи “Останнього з могікан”. Сюжет, проблематика роману.
4. Особливості стилю роману.
5. Українські дослідження пенталогії про Шкіряну Панчошу.

Завдання:

- Складіть життєпис Натті Бампо.

Література

1. История литературы США: В 3 т. Т. 1-3. – М.: Наследие, 1997-2000.
2. Романтические традиции американской литературы XIX века и современность: [Сб. ст.] / АН СССР. Ин-т лит. Им. А.М.Горького; Редкол.: Засурский (отв. ред.) и др. – М.: Наука, 1982. – 351 с.
3. Ружевич Т.М., Ружевич Я.І. Романтичні герої Фенімора Купера // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – № 12. – С.52-55.

Самостійна робота 11

Пантеїстичний світ поезії Волта Вітмена

(поезія напам'ять, письмові відповіді на питання)

План

1. В. Вітмен – американський поет-новатор.
2. Особливості творчого розвитку поета.
3. Історія створення збірки «Листя трави».
4. Провідні теми й мотиви збірки.
5. Новаторство В.Вітмена.

Література

1. Ковбасенко Ю. Волт Вітмен (1819–1892) // Тема. – 2002. – №2. – С. 70 – 72
2. [Назарець В.](#) Життєве та поетичне кредо Волта Вітмена / В. Назарець, Є. Васильєв, Л. Пелех // Всесвітня література та культура. – 2006. – №7/8. – С. 2 – 5.
3. [Погребна В. В.](#) Новаторський характер поетичної збірки Волта Вітмена «Листя трави» / В. В. Погребна // Зарубіжна література в школі (Основа). – 2011. – № 23/24. – С. 15–19.
4. [Романюта Л. М.](#) «Людина дивовижної духовної краси» (за творчістю Волта Вітмена) / Л. М. Романюта // Все для вчителя. – 2010. – № 13/14. – С. 91 –95.

Самостійна робота 12

Естетичні виклики Шарля Бодлера

(поезія напам'ять, письмові відповіді на питання)

План

1. Бодлер і група «Парнас».
2. Естетичні засади творчості Ш.Бодлера.
3. Основні мотиви та своєрідність художньої структури збірки «Квіти зла»
4. Новаторство французького митця.
5. Ш.Бодлер і розвиток європейської поезії.

Студенти повинні знати:

- особливості поетики представників групи «Парнас»;
- естетичні засади творчості Ш.Бодлера.

Студенти повинні вміти:

- визначати основні мотиви та своєрідність художньої структури збірки «Квіти зла»;
- виокремлювати риси новаторства французького митця.

Ключові слова: символізм, реалізм, група «Парнас».

Завдання

1. Поясніть семантику назви збірки «Квіти зла».
2. Напишіть доповідь на тему: «Образ Ш.Бодлера в поезіях М. Рильського та С.Гордіньського».
3. Підготуйте аналіз однієї з поезій французького поета.

Література

1. Алексеев С.Г. «Кризис гуманистической культуры» эпохи декаданса. Лирика Ш.Бодлера // Зарубіжна література в школі (Основа). – 2012. – №6 – С. 20 – 26.
2. Ковбасенко Ю. Шарль Бодлер (1821 – 1867) // Тема. – 2002. – №2. – С. 67 – 69.
3. Межанов К. Садовник в саду «Цветов зла». Эссе о Шарле Бодлере // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2006. – №1. – С. 13 – 18.
4. Ніколенко О. М. Поезія французького символізму: Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артю Рембо: Посібник для вчителя / О. М. Ніколенко. – Харків : Ранок; Веста, 2003. – 144с.
5. Ніколенко О. М. Відчуття пульсу життя через «оголене серце» поета / О. М. Ніколенко, Л. В. Шаповалова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2006. – № 1. – С. 21 – 31.
6. Парамонова Л. І. Зітканий із суперечностей поет / Л. І. Парамонова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 2. – С. 49–50.
7. [Поезії про Бодлера] // Тема. – 2000. – №2. – С. 91 – 92.
8. Таранік К. Вивчення літератури раннього модернізму // Тема. – 2001. – № 1. – С. 60–87.

Самостійна робота 13

Тема: Міфопоетична концепція «Пісні про Гайавату» Г.Лонгфелло

(письмові відповіді на питання)

План

1. Джерела написання «Пісні про Гайавату» Г.Лонгфелло.
2. Поняття міфологічно-легендарного національного епосу.
3. Образна система твору (типологічні паралелі). Гайавата. Люди і світ природи в поемі.
4. Проблематика поеми. Питання тенденційності Лонгфелло.
5. Особливості стилю «Пісні про Гайавату».

Література

1. Боднар О. Поема Генрі Лонгфелло «Пісня про Гайавату» в Україні // Зарубіжна література в школах України. – 2008. – №1. – С. 60–64; Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2009. – №2. – С. 38–40.
2. Боднар О. Фольклорні мотиви у «Тінях забутих предків» М. Коцюбинського та «Пісні про Гайавату» Генрі Лонгфелло // Наукові записки. Серія: Літературознавство. – Тернопіль: ТНПУ, 2005. Вип. XVIII. – С. 217 – 233.
3. Боднар О. Фольклорно-міфологічна основа «Лісової пісні» Лесі Українки та «Пісні про Гайавату» Генрі Лонгфелло // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство : зб. наук. праць. – Вип. XVI. – Рівне: РДГУ, 2007. – С. 144–167.
4. Зорівчак Р. Генрі Лонгфелло українською мовою: (До 100-річчя від дня смерті поета) // Всесвіт. – 1982. – №3. – С. 148–149.
5. Куляса Н. Василь Мисик – перекладач поезії Г.Лонгфелло // Слово і Час. – 2000. – №12. – С. 42–46.
6. Ніколенко О. М. Романтизм у поезії. Г. Гейне, Дж. Г. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посібник для вчителя / О.М. Ніколенко. – Харків: Веста: Издательство «Ранок», 2003. – 176 с.
7. Ронгонен Л.И. Генри У. Лонгфелло и его поэма «Песнь о Гайавате»: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. – М.: Высш. школа, 1982. – 96 с.

8. Черкаський В. Митець відчув митця: До 175-річчя з дня народження Г.Лонгфелло // Дніпро. – 1982 .– № 2. – С. 124–126.

Самостійна робота 14

Новела Проспера Мериме. «Кармен»

(письмові відповіді на питання)

План

1. Художні особливості новел П. Мериме.
2. Своєрідність композиції новели «Кармен». Поєднання рис новели і роману.
3. Характеристика образів Кармен і Хосе.
4. Образ Кармен у світовій літературі.

Завдання

1. Доберіть цитати з новели «Кармен» для характеристики образів Кармен і Хосе.
2. Підготуйте повідомлення на тему: «П. Мериме і Україна».

Література

1. Братко В.О. Стерничий скрипку січе смичком... Екзотична новела П. Мериме «Таманго» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1998. – №10. – С. 23–25.
2. Братко В.О. Проспер Мериме і Україна // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1997. – №11. – С. 35 – 36.
3. Келар С.П. Образи циган в європейській літературі // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 9. – С. 35 – 39.
4. Кімова Л. Образ сильної особистості в новелістиці Проспера Мериме // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2001. – № 6. – С. 19 –21.
5. Матвіїшин В. Г. Слов'янські та козакофільські мотиви у творчій спадщині Проспера Мериме / В. Г. Матвіїшин // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 3. – С. 2–8.
6. Новикова М. Мифомир «Кармен»: Бык и Бог // Зарубіжна література. – 2002. – № 38. – С. 7–15.
7. Порицький Л. Любляче серце. Життя Просперо Мериме // Зарубіжна література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – №6. – С. 18 – 19.
8. Фінчук Г.В. «Гострий і оригінальний письменник...»: Творчість Проспера Мериме / Г. В. Фінчук // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 7. – С. 55 – 58.
9. Фінчук Г.В. Особливості творчості Проспера Маріме / Г. В. Фінчук // Всесвітня література та культура. – 2008. – № 4. – С. 7 – 10.
10. [Фрестье Ж.](#) Проспер Мериме: биография отдельного лица / Ж. Фрестье. – М.: Радуга, 1987. – 312 с.

Самостійна робота 15

Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дик”

(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Поняття літературної міфотворчості.

2. “Мобі Дик” як яскравий приклад американської міфопрози. Параболічне прочитання твору (образи, проблемно-тематичний комплекс, стиль роману).
3. Спадщина Г.Мелвілла в українських наукових студіях.

Самостійна робота 16

Художня концепція і філософія поеми Миколи Гоголя «Мертві душі»

(письмові відповіді на питання)

План

1. Особливості художнього стилю М.Гоголя. Гоголь і Україна.
2. Історія створення поеми «Мертві душі». Семантика назви поеми. Проблема жанру.
3. Жанрово-композиційні особливості «Мертвих душ». Соціальна і морально-психологічна проблематика. Тема духовного омертвіння.
4. Система образів твору. Чичиков і пани. Характерологія, динаміка, художня логіка, підтекст. Художні особливості побудови і розкриття образів персонажів (портрет, мовлення, інтер'єр, пейзаж тощо).
5. Особливості використання сатири в творі. Гротеск.
6. Дух, душа і національний характер у „Мертвих душах”.

Студенти повинні знати:

- особливості художнього стилю М.Гоголя;
- історію створення поеми «Мертві душі»;
- семантику назви твору.

Студенти повинні вміти:

- визначати жанрово-композиційні особливості поеми «Мертві душі»;
- характеризувати образну систему твору.

Ключові слова: реалізм, сатира, поема.

Завдання

Підготувати повідомлення на тему: «Творча історія II та III томів поеми «Мертві душі»; «Образ Чичикова в поемі М.Гоголя «Мертві душі».

Література

1. Алексеев П.П. Эволюция жанра в «Мертвых душах» (Гоголь Н.В.) / П. П. Алексеев // Русский язык и литература в школах Украины. – 2009. – № 1. – С. 12 – 21 ; № 2. – С. 3–14.
2. Барабаш Ю. «Своего языка не знает...», или Почему Гоголь писал по-русски? / Ю. Барабаш // Вопросы литературы. – 2011. – № 1. – С. 36 – 59.
3. Беденко Л.С. «Шинель» Н.В. Гоголь. / Л. С. Беденко // Русский язык и литература в учебных заведениях. – 2009. – № 4. – С. 43 – 50.
4. Бетко І. Під покривом гоголівської «Шинелі»: архетипи проти стереотипів (спроба ритуально-міфологічного аналізу повісті) / І. Бетко // Слово і час. – 2010. – № 4. – С. 35 – 46.
5. Джулай Ю.В. Поема М.В.Гоголя «Мертві душі»: рефлексії в стилі постструктуралізму / Ю. В. Джулай // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Теорія та історія культури. – К., 2004. – Т. 24. – С. 16 – 21.
6. Крутикова Н.Е. Урбанистическая проблема в художественной прозе Гоголя : Очерки /

- Н. Е. Крутикова. – К. : Стилос, 2007. – 88 с.
7. Курилов А.С. Мертвые ли души у героев «Мертвых душ»? (Гоголь Н.В.) / А. С. Курилов // Русская словесность в школах Украины. – 2010. – № 5. – С. 48–53.
 8. Манн Ю.В. Поэтика Гоголя / Ю. В. Манн. – 2-е изд., доп. – М.: Худож. лит., 1988. – 413с.
 9. Маркович В.М. Петербургские повести Н.В.Гоголя / В. М. Маркович. – Л.: Худож. лит., 1989. – 205с.
 10. Мережковский Д.С. Малое кажется великим лишь вследствие нашей собственности малости: Хлестаков и Чичиков как ипостиси «бесмертной пошлости людской» / Д. С. Мережковский // Русская словесность в школах Украины. – 2007. – № 2. – С. 50–56.
 11. Михед П.В. Пізній Гоголь і бароко: українсько-російський контекст: моногр. / П. В. Михед. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2002. – 208с.
 12. Мовчан П. Шинельна літера і генетична автентика: (роздуми над творами М.Гоголя) / П. Мовчан // Урок української. – 2006. – № 10. – С. 50 – 54.
 13. Ніколенко О. «Мертві душі» як історія хвороби тогочасного суспільства / О. Ніколенко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2008. – № 6. – С. 11–15.
 14. Партала Л. Образ еды – средство выявления душевной пустоты персонажей-помещиков / Л. Партала // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 1. – С. 13 – 15.
 15. Поліщук Я. Микола Гоголь і українська література / Я. Поліщук // Дивослово. – 2005. – № 11. – С. 29 – 33.
 16. Селіверстова С. Творчість М.В. Гоголя в контексті світової культури (до 200-річчя від дня народження) / С. Селіверстова // Слово і час. – 2009. – № 5. – С. 120 – 121.
 17. Сорочинський ярмарок на Невському проспекті: Українська рецепція Гоголя / упоряд. В. Агеева. – К.: Факт, 2003. – 352 с.
 18. Тверитинова Т.И. Мифопоэтика гоголевской «Шинели» / Т. И. Тверитинова // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 5. – С. 2–5.
 19. Ткачук М. Семантика екзистенційного світу повісті Миколи Гоголя «Шинель» / М. Ткачук // Слово і час. – 2009. – № 8. – С. 108–114.
 20. Храброва В. Нравственный пафос поэмы Н. В. Гоголя «Мертвые души» – ключ к постижению ее смысла (Опыт концептуального прочтения этого произведения) / В. Храброва // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 3. – С. 20–23.

Самостійна робота 17

Злочин і кара в однойменному романі Ф.Достоевського
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Становлення Ф.Достоевського як мислителя і письменника. Достоевський і Україна.
2. Особливості романної форми Ф.Достоевського.
3. Семантика назви роману «Злочин і кара».
4. Система образів твору та їх динаміка. Засоби розкриття характерів персонажів.
 5. Раскольников: філософія – злочин – кара. Філософсько-етичне обґрунтування „теорії” Раскольникова та її протиріччя. Проблема „наполеонізму”. Моральна катастрофа героя, духовне переродження
 6. Оточення головного героя: ідейно-композиційне значення, характерологія (Соня, Порфірій Петрович, Разумихин).
 7. Покарання в інтерпретації Ф.Достоевського
5. Поліфонія як принцип поетики роману «Злочин і кара». Психологічна майстерність письменника.

6. Вплив Ф.Достоевського на розвиток мистецтва слова.

Література

1. Крутенко О. Роман «Преступление и наказание» сквозь призму литературоведческой науки (Достоевский Ф. М.) / О. Крутенко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 5. – С. 47–50.
2. Курляндская Г.Б. Нравственный идеал героев Толстого и Достоевского. – М., 1988.
3. Мережковский Д. (Из книги «Вечные спутники: Портреты из всемирной литературы», 1896) // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 10. – С. 63 – 64.
4. Писаренко Ю. Спорідненість творчості Ф.Достоевського та І.Франка («Перехресні стежки») // Тема. – 2005. – №1 – 2. – С. 84–89; Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. – №10. – С. 31–33.

Самостійна робота 18

Жанрова своєрідність „Війни і миру” Л.Толстого

(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Творча історія „Війни і миру”. Сене назви роману.
2. „Війна і мир” як роман-епопея. Проблема жанру (зокрема, наявність елементів сімейно-побутової хроніки, соціально-психологічного й історичного роману).
3. Особливості сюжетно-композиційної побудови роману.
Панорама зображення російського життя початку ХІХ ст.
Ідейно-композиційно протиставлення двох війн. Історичний план роману. Зображення Бородинської битви.
Сімейно-побутові „гнізда” як своєрідні композиційні центри роману (Ростови, Болконські, Безухови, Курагини).
4. Реалізм Л.Толстого в зображенні духовних пошуків Андрія Болконського, П’єра Безухова, Наташі Ростової.
5. Толстовська філософія історії. Авторська інтерпретація Наполеона і Кутузова.
6. Майстерність психологічного аналізу в романі. „Діалектика душі” як вершина еволюції психологічного реалізму в російській літературі ХІХ ст.

Література

1. Бочаров С. Два уходи: Гоголь, Толстой / С. Бочаров // Вопросы литературы. – 2011. – № 1. – С. 9 –36.
2. Іващенко О.В. Образ Анни Кареніної в романі Толстого. / О. В. Іващенко // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 11. – С. 55 –56.
3. Марценко Г.О. Вивчення роману Л.Толстого «Анна Кареніна / Г. О. Марценко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2004. – № 9. – С. 8 – 14.
4. Пащенко В.О. Л.М.Толстой і духобори: основні етапи взаємин наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст. / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // Український історичний журнал. – 2006. – №3. – С.56 – 68.
5. Пронкевич О. Чотири смерті Анни Кареніної: кохання-пристрасть крізь призму кінематографу // Зарубіжна література в школах України. – 2011. – №11. – С. 34 – 37.
6. Ремизов В.Б. Роман Л.Н. Толстого «Воскресение»: концепция жизни и формы ее воплощения / В. Б. Ремизов. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1986. – 163с.
7. Соболев Л. Современники читают «Войну и мир» / Л. Соболев // Вопросы литературы. – 2007. – № 6. – С. 179 –225.
8. Ткачук Э.И. Идеал женщины в образе Наташи Ростовской как символ понятий «дом», «семейное счастье» (Толстой Л.М.) / Э. И. Ткачук // Всесвітня література та культура. – 2010. – № 1. – С. 11 – 13.

9. Хализев В., Кормилов С. Роман Л.Н.Толстого «Война и мир» : Учеб. пособие для пед. ин-тов. – М. : Высш. школа, 1983. – 112 с.
10. Чернецкая Е. Изучение биографии Льва Толстого / Е. Чернецкая // Всесвітня література та культура. – 2009. – № 4. – С. 25–28.

Самостійна робота 19

Закономірності романістики Лева Толстого
(аналітичні письмові відповіді на вказані в плані питання)

План

1. Духовна еволюція російського письменника. Толстовство.
2. Новаторство Л.Толстого-прозаїка.
3. Проблемно-тематичний комплекс, символіка роману «Анна Кареніна».
4. Морально-етична проблематика творчості митця.
5. Вплив російського письменника на розвиток літератури ХХ ст.

Література

1. Бочаров С. Два уходя: Гоголь, Толстой / С. Бочаров // Вопросы литературы. – 2011. – № 1. – С. 9 –36.
2. Іващенко О.В. Образ Анни Кареніної в романі Толстого. / О. В. Іващенко // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 11. – С. 55 –56.
3. Марценко Г.О. Вивчення роману Л.Толстого «Анна Кареніна / Г. О. Марценко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2004. – № 9. – С. 8 – 14.
4. Пашенко В.О. Л.М.Толстой і духобори: основні етапи взаємин наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст. / В. О. Пашенко, Т. В. Нагорна // Український історичний журнал. – 2006. – №3. – С.56 – 68.
5. Пронкевич О. Чотири смерті Анни Кареніної: кохання-пристрасть крізь призму кінематографу // Зарубіжна література в школах України. – 2011. – №11. – С. 34 – 37.
6. Ремизов В.Б. Роман Л.Н. Толстого «Воскресение»: концепция жизни и формы ее воплощения / В. Б. Ремизов. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1986. – 163с.
7. Соболев Л. Современники читают «Войну и мир» / Л. Соболев // Вопросы литературы. – 2007. – № 6. – С. 179 –225.
8. Ткачук Э.И. Идеал женщины в образе Наташи Ростовской как символ понятий «дом», «семейное счастье» (Толстой Л.М.) / Э. И. Ткачук // Всесвітня література та культура. – 2010. – № 1. – С. 11 – 13.
9. Хализев В., Кормилов С. Роман Л.Н.Толстого «Война и мир»: Учеб. пособие для пед. ин-тов. – М.: Высш. школа, 1983. – 112 с.
10. Чернецкая Е. Изучение биографии Льва Толстого / Е. Чернецкая // Всесвітня література та культура. – 2009. – № 4. – С. 25 – 28.

Самостійна робота

Художня своєрідність “східних” поем Дж.Г.Байрона

План

- 1 Місце “східних” поем у художній спадщині Байрона.
- 2 Типологія головного героя “східних” поем. Аналіз другорядних образів.
- 3 Проблема самототожності Байрона у “східних” поемах.
- 4 Природа і людина в поемах.

„Історія світової літератури (XIX ст. Романтизм)”

Англійська література

1. Байрон Дж. Г. «Дон-Жуан». «Паломництво Чайльд-Гарольда». «Східні новели». «Мазепа». «Мій дух як ніч...», «Прометей», «Станси до Августи».
2. Скотт В. «Квентін Дорвард». «Айвенго».
3. Шеллі П. Б. «До Мері». «Філософія кохання». «На добраніч». «До Джейн. Спомин». «Орфей». «Гімн Аполлона». «Визволений Прометей».

Німецька література

1. Гайне Г. Збірка «Книга пісень». («Чому троянди немов неживі», «Коли розлучаються двоє», «Не знаю, що стало зо мною...», «Вечірні промені ясні», «Вмирають люди і роки», «Хотів би я в слово єдине...» «На півночі кедр одинокий...»).
2. Гофман Е.Т.А. «Життєві погляди кота Мурра». «Золотий горщик». «Мадемуазель де Скюдери». «Малюк Цахес на прізвисько Циннобер». «Дон Жуан». «Кавалер Глюк».
3. Новалис «Гімни до ночі». «Духовні пісні».

Французька література

1. Гюго В. «Собор Паризької Богоматері». «Знедолені». «93-й рік». «Людина яка сміється». (Два романи за вибором студентів).
2. Санд Жорж. «Консуело». «Графиня Рудольштадт».

Література США

1. Лонгфелло Г. «Пісня про Гайавату».
2. По Е. «Чорний кіт». «Провалля і Маятник». «Лігейя». «Червона смерть». «Окуляри». «Вбивство на вулиці Морг». «Викрадений лист». «Золотий жук». «Крук». «Падіння дому Ашерів».
3. Мелвілл Г. «Мобі Дік».

Польська література

1. Міцкевич А. «Конрад Валленрод», «Пан Тадеуш», «Дзяди». «Кримські сонети».
2. Словацький Ю. «Мазепа». «Українська дума». «Ода до вольності».

Російська література

Тютчев Ф. «Фонтан». «Іще горить в душі бажання...». «Останній катаклізм». «День і ніч». «Silentium». «Осінній вечір». «Я знаю в праосені пору». «Іще горять в душі бажання...». «Я вас зустрів – і все минуле...». «Останнє кохання».

Фет А. «Шепіт, ніжний звук, зітхання...». «Я прийшов до тебе, мила...». Додатково дві поезії за вибором студентів.

Історія світової літератури (XIX ст. Реалізм)

1. Бальзак О. «Гобсек». «Батько Горіо». «Шагренева шкіра». „Втрачені ілюзії”.
2. Бічер-Стоу Г. „Хатинка дядька Тома”.
3. Бодлер Ш. Зб. „Квіти зла”. «Альбатрос», «Гімн красі». «Відповідності», «Вечорова гармонія».
4. Бронте Ш. „Джен Ейр”.
5. Вітмен В. Збірка «Листя трави».
6. Гоголь М. «Мертві душі». «Портрет». «Шинель».

7. Диккенс Ч. «Домбі і син», „Життя Девіда Копперфільда...”, „Посмертні записки Піквікського клубу”,
8. Достоевський Ф. «Злочин і кара». «Ідіот». „Брати Карамазови”.
9. Ібсен Г. „Пер Гюнт”. „Ляльковий дім”. „Бранд”.
10. Мериме П. «Таманго». «Маттео Фальконе». «Кармен». «Венера Ілльська». „Хроніка царювання Карла IX”.
11. Стендаль Ф. «Червоне і чорне». «Пармський монастир». «Ваніна Ваніні».
12. Теккерей У. «Ярмарок марнославства».
13. Толстой Л. „Війна і мир”, «Анна Кареніна», „Воскресіння”.
14. Флобер Г. «Пані Боварі», „Виховання почуттів”. „Проста душа”.

Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків

Історія світової літератури

Контрольна робота № 1

I вариант

І змістова лінія – орієнтаційно-ознайомчий рівень (ОО)

1. У Західній Європі романтизм домінував...
 - а) у кін. XIX ст.;
 - б) у кін. XVIII ст.;
 - в) на поч. XIX ст.;
 - г) у I пол. XIX ст.
2. Ромео – Джульєтта, Петрарка – Лаура, Гельдерлін – ...
 - а) Пенелопа;
 - б) Беатриче;
 - в) Діотіма;
 - г) Магдалина.
3. Тема “приватної війни” розкрита в...
 - а) “Життєвих поглядах kota Мурра”;
 - б) “Розбитому глечики”;
 - в) “Молодечих стражданнях”;
 - г) “Міхаелі Кольхаасі”.
4. “Новими казками” свої твори називав:
 - а) Гофман;
 - б) Новаліс;
 - в) Гельдерлін;
 - г) Гайне.
5. Гофман персонажів своїх творів розподіляє на...
 - а) ентузіастів і філістерів;
 - б) музикантів і немужикантів;
 - в) добрих і злих чарівників;
 - г) людей і нелюдей.
6. “Євангелієм XX ст.” називають...
 - а) “Рене”;
 - б) “Знедолених”;
 - в) “Консуело”;
 - г) “Війну і мир”.
7. Повість Шатобріана “Рене” мала бути частиною...
 - а) “Ренегата”;
 - б) “Начезів”;
 - в) “Знедолених”;
 - г) “Консуело”.
8. Що означає в перекладі ім’я “Єсмеральда”?
 - а) фатум;
 - б) перлина;
 - в) циганка;
 - г) смарагд.
9. “Старим Орфеем” називають...
 - а) Пушкіна;
 - б) Гюго;
 - в) Леопарді;
 - г) Байрона.
10. “Геній християнства” написаний...
 - а) де Ламартіном;
 - б) В.Гюго;
 - в) де Шатобріаном;
 - г) У.Фосколо.

II змістова лінія – понятійно-аналітичний рівень (ПА)

1. Назвіть представників єнської школи романтиків.
2. Коли Міхаель Кольхаас домагається справедливості?
3. До якого літературного гуртка (школи) належав Гельдерлін?
4. Назвіть головних героїв “Знедолених” Гюго.
5. До якого типу романтизму тяжіє де Вінї?

III змістова лінія – продуктивно-синтетичний рівень (ПС)

1. Назвіть основні риси романтизму.
2. У чому головна ідея “Крихітки Цахес...”?
3. У чому трагедія Рене з однойменної повісті де Шатобріана?
4. Чи виконав свою місію на землі Жан Вальжан (“Знедолені”)?
5. Схарактеризуйте образ Ернані.

Екзаменаційні питання з курсу

1. Історичні передумови виникнення романтизму.
2. Течії романтизму.
3. Характерні риси романтизму.
4. Романтизм як художній метод XIX ст.
5. Місце «східних» поем у художній спадщині Дж.Г.Байрона.
6. Тема «світової скорботи», втечі від світу в ліриці Дж.Г.Байрона.
7. «Байронічний герой»: риси характеру та світогляду, настрої й поривання.
8. Байронічний герой у поемі «Мазепа» Дж.Г.Байрона.
9. Роман Дж.Г.Байрона «Дон-Жуан». Специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа.
10. Новаторство В. Скотта у жанрі історичного роману.
11. Система образів роману; проблема влади і народу у романі «Айвенго».
12. Втілення найкращих рис народу в образах Гурта, Вамби, розбійників Робін Гуда (за романом В.Скотта «Айвенго»).
13. Соціально-політичні та літературно-естетичні погляди П.Б.Шеллі.
14. Основні мотиви лірики П.Б.Шеллі.
15. П.Б.Шеллі. Етапи життя та творчості.
16. Поєднання трагічного та сатиричного у трагедіях П.Б.Шеллі.
17. Загальна характеристика творчості Г.Гейне. Аналіз двох поезій (за вибором студентів).
18. Збірка «Книга пісень» Г. Гейне як зразок німецького романтизму.
19. Моральний сенс історії злету й падіння у казці Е.Т.А.Гофмана «Крихітка Цахес...».
20. Сатирико-метафоричний зміст казки новели Е.Т.А.Гофмана «Крихітка Цахес на прізвисько Циннобер».
21. Новалис «Гімни до ночі». «Духовні пісні». Особливості ідіостилу поета.
22. Особливості історизму та елементи романтизму в романі В.Гюго «Собор Паризької Богоматері».
23. Напруга й драматизм епохи в долі людини (за романом В.Гюго «Собор Паризької Богоматері»).
24. Осмислення теми митця та мистецтва у романах Санд Жорж «Консуело» та «Графиня Рудольштадт».
25. «Пісня про Гайявату» Г.Лонгфелло. Поняття міфологічно-легендарного національного епосу.
26. Особливості лірики Г.Лонгфелло.
27. Ідейний зміст «Пісні про Гайявату» Г.Лонгфелло.
28. Образ головного героя «Пісні про Гайявату» Г.Лонгфелло.
29. Е.А.По як фундатор детективного жанру.
30. Ідейно-естетичний аналіз оповідання Е.А.По «Золотий жук».
31. Психологічні новели Е.По.
32. Художні особливості новел Е.По.
33. «Логічні» новели Е.По. Характеристики новели «Вбивство на вулиці Морґ».
34. Історія створення, сюжетно-композиційні особливості роману Г. Мелвілла «Мобі Дик».
35. Творчий шлях А.Міцкевича.
36. У галереї «вічних образів»: «Конрад Валленрод» А.Міцкевича.
37. Місце поеми «Дзяди» в художній спадщині А. Міцкевича.
38. Жанрово-тематична своєрідність лірики Ю. Словацького.
39. Особливості поетичної майстерності Ф. Тютчева.
40. А. Фет як предтеча російського символізму.

Питання для самоконтролю (блок II) / Теми рефератів

1. Історичні передумови виникнення реалізму.
2. Реалізм як художній метод XIX ст.

Англомовна література

1. Історія створення, композиція і герої роману Ч.Диккенса «Посмертні записки Піквікського клубу».
2. Соціальні й моральні проблеми в романі Ч.Диккенса «Домбі та син...». Система образів роману.
3. Образ Домбі як ідейно-художній центр роману Ч.Диккенса «Домбі та син...». Образ дитини й тема дитинства в творах Ч.Диккенса («Пригоди Олівера Твіста», «Домбі та син»).
4. Художня своєрідність роману В.Теккерея «Ярмарок марнославства». Сатиричний напрям роману В.Теккерея «Ярмарок марнославства». Символіка назви. Питання позитивного героя.
5. Волт Вітмен – поет-трансценденталіст.
6. Збірка В.Вітмена «Листя трави»: семантика назви, особливості побудови, провідні мотиви.
7. Образ ліричного героя збірка В.Вітмена «Листя трави».

Французька література

1. Особливості розвитку реалізму у Франції. «Шалена література».
2. Французький реалістичний роман XIX ст. Характерні ознаки. Трагедія протистояння особистості й суспільства.
3. Жанр новели у французькій літературі XIX ст.
4. Поєднання романтичних та реалістичних тенденцій у новелі Стендаля «Ваніна Ваніні».
5. Соціально-психологічний роман Стендаля «Червоне і чорне». Символіка назви. Значення соціального оточення, його вплив на формування характеру головного героя.
6. Місце образів Луїзи де Реналь та Матильди де Ла-Моль у драматичній композиції роману Стендаля «Червоне і чорне». Розкритті центрального конфлікту.
7. Своєрідність психологізму Стендаля.
8. Тема кохання у романі Стендаля «Червоне і чорне».
9. Роман Стендаля «Червоне і чорне» як зразок критичного реалізму.
10. Проблематика роману Стендаля «Пармський монастир».
11. Наполеонівська тема у романі Стендаля «Пармський монастир».
12. Своєрідність структурної побудови «Людської комедії» О де Бальзака.
13. Засоби творення образу лихваря у романі О де Бальзака «Гобсек».
14. Місце роману «Батько Горіо» у структурі «Людської комедії» О де Бальзака. Образ Ежена Растиньяка в «Людській комедії» Бальзака. Своєрідність характеру персонажа.
15. Еволюція характеру Шарля Гранде у романі Бальзака «Свгенія Гранде».
16. Тема загибелі безкорисливого почуття в романі Бальзака «Батько Горіо».
17. Містифікації Проспера Меріме.
18. Своєрідність історичного роману П.Меріме «Хроніка часів Карла IX».
19. Новелістика П.Меріме. Зв'язок з романтичною традицією.
20. Художня своєрідність новел П.Меріме.
21. Образ етруської вазы як символ подвійного життя та крихкості прекрасного (новела П.Меріме «Етруська ваза»).
22. Ідейно-естетичний аналіз новели П.Меріме «Арсена Гійо».
23. П.Меріме і українська література.
24. Г.Флобер як характерний представник реалізму II половини XIX ст. Естетика і «об'єктивний метод» письменника.
25. Моральний та соціальний конфлікти у романі Г.Флобера «Пані Боварі». Формування характеру головної героїні роману Г.Флобера «Пані Боварі». Роль міщанського середовища в житті Еми.
26. Своєрідність психологізму Флобера.
27. Тема втрачених ілюзій у романі Г.Флобера «Виховання почуттів».
28. Поезія Шарля Бодлера. Композиція, основні мотиви збірки «Квіти зла».

Російська література

1. Реалістичні тенденції у творчості М.Гоголя.
2. Особливості жанру в поемі М.Гоголя «Мертві душі».
3. Образ «маленької людини» у «Петербурзьких повістях» М.Гоголя.
4. Тема «маленької людини» у творчості М.Гоголя та Ф.Достоевського.
5. Тема злочину і покарання у творчості Ф.Достоевського.
6. Новаторство Л.Толстого в царині роману.
7. Символічний сенс роману Л.Толстого «Анна Кареніна».
8. Художня специфіка романістики Л.Толстого.

Теми рефератів

Романтизм

1. Романтизм як літературний напрям.
2. Романтизм у літературі та мистецтві: естетичні принципи, особливості світосприйняття, художні відкриття і найвидатніші представники.

Англійська література

1. Своєрідність англійського романтизму.
2. Паломництво «Чайльд Гарольда» Дж.Г.Байрона як новий тип ліро-епічної поеми.
3. «Українська тема» у творчості Дж.Г.Байрона. Поема «Мазепа».
4. Змалювання внутрішнього ладу героя у романі Дж.Г.Байрона «Дон Жуан».
5. Художня своєрідність «східних» поем Дж.Г.Байрона.
6. Філософський зміст драматичних поем Дж.Г.Байрона.
7. Філософія історії та концепція людини у романістиці В. Скотта.
8. В. Скотт і традиції українського історичного роману.
9. Світогляд та філософсько-естетичні засади творчості П.Б.Шеллі.
10. Поетичний світ, авторська міфологія, образи й мотиви П.Б.Шеллі.
11. Творчість П.Б.Шеллі та його внесок у розвиток англійського романтизму.
12. Основні теми лірики П.Б.Шеллі.
13. Естетичні ідеї П.Б. Шеллі (трактат «На захист поезії»).
14. Лірика П. Б. Шеллі.
15. Художні особливості ліричної драми П.Б. Шеллі «Визволений Прометей».

Німецька література

1. «Єнська школа»: специфіка творчості провідних представників.
2. Проблеми національної своєрідності німецького романтизму.
3. Творчість Г. Гайне 1840-х рр. Поеми «Атта Троль» та «Німеччина. Зимово казка».
4. Провідні теми, настрої й образи лірики Генріха Гейне.
5. Художня природа поеми Г.Гейне «Німеччина. Зимово казка».
6. Г. Гайне і українська література. Особливості творчих впливів.
7. Тема «Дон Жуана» у Гофмана та Байрона.
8. Ідея універсальної особистості у творчості Е. Т. А. Гофмана.
9. Вплив творчості Е.А.Т. Гофмана на розвиток європейських літератур.
10. Сутність розгортання конфлікту між одухотвореністю та філістерством у творі Е.Т.А. Гофмана «Крихітка Цахес на прізвисько Циннобер».
11. Жанрова своєрідність та проблематика роману Е.Т.А.Гофмана «Життєва філософія Кота Мурра».
12. Романтична іронія, химерна вигадка і реальність у казці Е.Т.А.Гофмана «Золотий горнець».
13. Своєрідність роману Новаліса «Генріх фон Офтердінген».
14. Роман Новаліса «Генріх фон Офтердінген» як «романтична робінзонада».
15. Хронотоп у романі Новаліса «Генріх фон Офтердінген».
16. Новаліс і розвиток російського символізму.

Французька література

1. Національна своєрідність французького романтизму.
2. Філософські та соціальні витоки французького романтизму.
3. Символічне й композиційне значення образу собору в романі В.Гюго «Собор Паризької Богоматері».
4. Жертви соціальної несправедливості у романі В.Гюго «Людина, яка сміється».
5. В. Гюго та реформа французького театру.
6. Роман «Людина яка сміється» В.Гюго: композиція, система образів, художні прийоми.

7. Своєрідність романтичної драми В. Гюго.
8. Специфіка історизму в романі В. Гюго «Собор Паризької Богоматері».
9. Соціальна проблематика та романтична стилістика у романі В. Гюго «Знедолені».
10. Концепція революції та моральна проблематика у романі «Дев'яносто третій рік».
11. Проглематика психологічних та соціальних романів Жорж Санд.
12. Проблема емансипації жінки в романах Жорж Санд.
13. Своєрідність романтичного конфлікту і образ романтичної героїні в диалогії Жорж Санд «Консуело», «Графиня Рудольштадт».
14. Тема творчості та особистість художника у романі Жорж Санд «Консуело».
15. Філософія кохання та шлюбу у творчості Жорж Санд.

Література США

1. Національна своєрідність те естетичні принципи американського романтизму.
2. Роль романтизму у створенні американської національної літератури.
3. Відображення фольклору американських індіанців у «Пісні про Гайявату» Г. Лонгфелло.
4. Поетичний ідеал Е. По.
5. Е. По – літературний критик.
6. Естетична концепція Е. А. По.
7. Своєрідність новелістики Е. А. По.
8. Поезія Е. А. По «Ворон» та його вплив на розвиток європейського поетичного мистецтва.
9. Міфосвіт роману Г. Мелвілла «Мобі Дик».
10. «Мобі Дик» Г. Мелвілла як філософський роман.
11. Символіка в романі Г. Мелвілла «Мобі Дик».

Польська література

1. Українська рецепція літератури польського романтизму.
2. А. Міцкевич – засновник і теоретик польського романтизму.
3. Особливості стилю поеми А. Міцкевича «Дзяди».
4. Мотив єдності людини і природи в «Кримських сонетах А. Міцкевича».
5. Патріотичний ідеал і засоби його розкриття у творчості Ю. Словацького.

Російська література

1. Філософська лірика Ф. Тютчева
2. Інтимна лірика Ф. Тютчева.
3. Ф. Тютчев і розвиток романтизму в Росії.
4. Фет А. Особливості творчого обдарування.

Реалізм

1. Реалізм як художній метод ХІХ ст.
2. Реалізм ХІХ ст., його світоглядні й естетичні засади.

Англомовна література

1. Соціальні контрасти і духовні конфлікти англійського суспільства в романі Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста».
2. Риси автобіографізму у романі «Життя Девіда Коперфілда» Ч. Діккенса.
3. Тема дитинства у творчості Ч. Діккенса.
4. Жанр соціального роману у творчості Ч. Діккенса.
5. Особливості англійського реалізму та їхнє втілення у творчості Ч. Діккенса.
6. Поетика роману В. Теккерея «Ярмарок марносластва».
7. Проблематика роману В. Теккерея «Ярмарок марносластва».
8. Проблема героя у романі В. Теккерея «Ярмарок марносластва».
9. Ідейно-художня своєрідність роману В. Теккерея «Ярмарок марносластва».
10. Новаторський характер збірки В. Вітмена «Листя трави».
11. Особливості поетичного світобачення В. Вітмена.
12. В. Вітмен і американська поезія трансценденталізму.

13. Міфологічні образи й мотиви у поезії В.Вітмена.

Французька література

1. Італійська тема у творчості Ф.Стендаля.
2. Характер і доля Ж.Сореля у романі Стендаля «Червоне і чорне».
3. Особливості відображення епохи у романі Стендаля «Червоне і чорне».
4. Внутрішня драма героїв Стендаля (за романом «Червоне і чорне»).
5. П.Мериме – майстер психологічної новели.
6. Психологізм у новелах П.Мериме.
7. Драматичні пристрасті у новелі П.Мериме «Кармен».
8. Драматизм і реалізм у творчості П.Мериме.
9. Проблематика роману О. де Бальзака «Батько Горію».
10. Влада золота у романі О. де Бальзака «Гобсек».
11. Відображення людської сутності у творах О. де Бальзака.
12. Особливості творчої манери О. де Бальзака.
13. Глибина психологічного аналізу у творчості Г. Флобера.
14. Мотив кохання у романі Г.Флобера «Пані Боварі».
15. Трагічне і комічне у творчості Шарля Боварі (за мотивом роману Г.Флобера «Мадам Боварі»).
16. Жіночі образи у творчості Г.Флобера.
17. Структура та символічне підґрунтя збірки Ш.Бодлера «Квіти зла».
18. Символи та метафори в поезії Ш.Бодлера.
19. Протиставлення ідеалу та дійсності у творчості Ш.Бодлера.

Російська література

9. Образ Росії у поемі М.Гоголя «Мертві душі».
10. Художній світ поєми М.Гоголя «Мертві душі».
11. Жанрова специфіка «Мертвих душ» М.Гоголя.
12. Образ Петербурга у творчості М.Гоголя.
13. Образ «маленької людини» у творчості М.Гоголя.
14. Портретна галерея людської психології й моралі в поемі М.Гоголя «Мертві душі».
15. Соціально-історичні та етико-філософські аспекти зображення дійсності поєми М.Гоголя «Мертві душі».
16. Своєрідність сміху Миколи Гоголя в поемі «Мертві душі».
17. Петербурзький міф у творчості М.Гоголя та Ф.Достоевського.
18. Образ Родіона Раскольникова як символічне відображення духовного стану російського суспільства 1860-х рр. (за романом Ф.Достоевського «Злочин і кара»).
19. Тема «маленької людини» у творчості М.Гоголя та Ф.Достоевського.
20. Тема злочину і покарання у творчості Ф.Достоевського.
21. Онірична символіка у творчості Ф.Достоевського.
22. Розвінчування теорії надлюдини у творчості Ф.Достоевського.
23. Образ «фатальної жінки» у творчості Ф.Достоевського.
24. Біблійна символіка у творчості Ф.Достоевського.
25. Кінематографічна історія роману Ф.Достоевського «Ідіот».
26. Образ «нвої жінки» у творчості Ф.Достоевського.
27. Новаторство Л.Толстого в царині роману.
28. Ідеї Л.Толстого та їхній вплив на світову культуру кін. XIX – поч. XX ст.
29. Символічний сенс роману Л.Толстого «Анна Кареніна».
30. Мотив кохання у романістиці Л.Толстого.
31. Художня специфіка романістики Л.Толстого.
32. Проблеми шлюбу та сім'ї у романі Л.Толстого «Анна Кареніна».

Модернізм

Французька література

1. Принципи символізму П. Верлена.

2. Естетична система П.Верлена.
3. Провідні мотиви верленівської лірики: «пейзажність душі»; їх художня своєрідність та насиченість символами.
4. Аналіз окремих поезій П.Верлена (за вибором студентів).
5. Символічний зміст сюжету морської подорожі в поезії «П'яний корабель» А.Рембо.
6. Естетичні погляди А.Рембо.
7. Змалювання духовних поривань ліричного героя А.Рембо в поезії «П'яний корабель».
8. Поетикальні домінанти епопеї Е.Золя «Ругон-Маккари».
9. Художні особливості романістики Е.Золя (на матеріалі прочитаних творів).
10. Поетична спадщина С.Малларме.
11. Теоретичні ідеї символізму С.Малларме.
12. Загальна характеристика збірок С.Малларме «Нові вірші», «Поезії на випадок».
13. Символічний зміст поезії «Лебідь».
14. Новаторство Гі де Мопассана в царині новели.
15. Мопассан і натуралізм. Місце роману «Життя» у творчості митця.
16. Ідейно-тематичне навантаження роману Гі де Мопассана «Любий друг».

Англійська література

1. О.Вайлд і розвиток світової літератури.
2. Символіка портрета головного героя в романі О.Вайлда «Портрет Доріана Грея».
3. Особливості побудови, головний конфлікт та моральна проблематика «драми-дискусії» Б.Шоу «Пігмаліон».
4. Образи головних героїв п'єси Б.Шоу «Пігмаліон». Спільне й відмінне в сюжеті драми та античному міфі про Пігмаліона й Галатею.
5. Міфологічний підтекст, проблематика п'єси Б.Шоу «Пігмаліон».
6. Особливості драматичного мистецтва Б.Шоу.
7. Жанрово-тематичне розмаїття творчості А.Конан Дойла.
8. А.Конан Дойл і розвиток жанру детективу: традиції і новаторство.
9. Конан Дойл – творець Шерлока Холмса.

Німецька література

1. Розвиток німецької літератури кін. XIX – поч. XX ст. (на матеріалі творчості Т.Манна).
2. Ідея протистояння тоталітаризму та утвердження особистістю свого «я» в новелі Т.Манна «Маріо і чарівник».
3. Гуманістичний пафос новели Т.Манна «Маріо і чарівник».
4. Тема «бездуховного мистецтва» у новелі Т.Манна «Смерть у Венеції».

Література США

1. Дж.Лондон як представник американської літератури.
2. Проблематика і поетика оповідань Дж.Лондона.
3. Новаторство О'Генрі в царині новели.
4. Міфологема «американської мрії» у творчості Т.Драйзера.

Російська література

1. Особливості творчого методу А.Чехова.
2. Актуальність творчості А.Чехова.
3. «Міщанство» як соціальне явище і філософська проблематика у творчості А.Чехова.
4. Символічність образу Белікова в оповіданні А.Чехова «Людина у футлярі».
5. В.Маяковський – лідер російського футуризму.
6. О.Блок – поет російського символізму.
7. Життєствердні мотиви й символістські елементи твору «Весно, весно, без меж і без краю...» О. Блока.
8. Конфлікт мрії та дійсності в поезії О.Блока «Незнайома». Символічне значення образу Незнайомої.

Норвезька література

1. Провідні тенденції творчості К.Гамсуна.
2. Г.Ібсен як творець європейської «нової драматургії».
3. Драматургічна концепція Г.Ібсена

Глосарій

Алегорія (грецьк. allegoria, від allos – інший і agoreno – говорю) – інакомовлення, в якому конкретний образ є формою розкриття абстрактного уявлення, судження, поняття. Суть алегорії становить внутрішнє порівняння певного явища з іншим. Вона постала на межі понятійного образно-художнього мислення з розкладом культової міфології, звідки взято багато алегоричних образів. Складніший вид алегорії – наділення істот, предметів рисами людського характеру.

Анотація (лат. annotatio – зауваження, примітка) – коротка загальна характеристика певного твору, статті, рукопису тощо, яка вміщує стислу інформацію про зміст книжки, відомості про автора та читацьке призначення.

Антипод (грецьк. antipodes – протилежний) – художній образ, який своїми поглядами, рисами характеру, моральними якостями протиставляється іншому персонажеві. Яскравими прикладами образів-антиподів є персонажі народних казок, своєрідні персонажі-символи у бароковій літературі.

Байка – коротке, переважно віршоване, алегоричне оповідання, в якому закладено дидактичний зміст; різновид ліро-епічного жанру. Складається з оповідної частини та висновку-повчання.

Бароко (від італ. bagosso – дивний, химерний) – напрям у мистецтві та літературі XVII-XVIIIст., який посідає важливе місце у розвитку європейської культури. Його художня система надзвичайно складна: їй властиві мінливість, поліфонічність, ускладнена форма. Література бароко поєднує релігійні та світські мотиви й образи, тяжіє до різних контрастів, складної метафоричності, алегорій, прагне вразити читача пишним, барвистим стилем та риторичним оздобленням твору. Видатними ліриками бароко були італійський поет Джамбаттіста Маріно (1569-1625) та іспанський поет Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561-16270), виразником філософських і художніх принципів бароко у жанрі драми – іспанський драматург Педро Кальдерон де ла Барка (1600-1681).

Бурлеск(італ. burlesque від buria – жарт) – вид комічної, пародійної поезії та драматургії, тематично пов'язаний з народною сміховою культурою, акцентований на свідомій невідповідності між змістом і формою. У бурлескних творах все навпаки: про поважні, серйозні речі мовиться жартома, навмисне знижено, а про речі буденні, звичайні

оповідається з надмірною кумедною патетикою. Бурлеск набув популярності в європейських літературах XVII-XVIIIст., особливо у зв'язку з тенденцією пародіювання "Енеїди" Вергілія, започаткованою французьким поетом П.Скарроном.

Верлібр (франц. vers libre – вільний вірш) – вірш без рими з довільним чергуванням рядків різної довжини. У художній літературі він виник за доби Середньовіччя (літургійна поезія), використовувався у творчості європейських письменників XVIII ст., має місце у сучасній поезії.

Водевіль (франц. vaudeville – водевіль) – легка, комедійна, переважно одноактна п'єса з анекдотичним сюжетом, наповнена динамічними діалогами, піснями, танцями. Водевіль виник у Франції в XV – XVI ст., але як драматичний жанр остаточно сформувався у XVIIIст.

Гіпербола (грецьк. hyperbole – перебільшення) – різновид тропа, що полягає у надмірному перебільшенні характерних властивостей чи ознак певного предмета, явища або дії задля особливого увиразнення художнього зображення чи виявлення емоційного ставлення до нього. Світова література має чимало прикладів гіперболічних тропів ("Таргантюа і Пантагрюель" Ф.Рабле, "Мандри Гулівера" Дж.Свіфта та ін.).

Гротеск (франц. grotesque – химерний, незвичайний; італ. grotta – грот, печера) – вид художньої образності, для якого характерними є фантастична основа, тяжіння до особливих, незвичайних, ексцентричних, спотворених форм, поєднання в одному предметі або явищі несумісних, контрастних якостей (комічного з трагічним, реального з фантастичним тощо), що веде до абсурду; заперечення усталених художніх і літературних форм. Звідси зв'язок гротеску з пародією, травестією, бурлеском. Гротеск відкрито й свідомо створює особливий надприродний, химерний, дивний світ: саме таким демонструє його читачеві автор. Гротеск використовувався ще в міфології та в античній літературі (Аристофан, Плавт), у ренесансних творах (Ф.Рабле, Е.Роттердамський), у просвітницькій та романтичній літературі (Дж.Свіфт, Е.Т.А.Гофман).

Драма (грецьк. drama – дія) – один з літературних родів, який змальовує світ у формі дії. Здебільшого призначений для сценічного втілення. Для драматичних творів притаманна фабульна побудова з необхідними для цього атрибутами: зав'язкою, розвитком дії, кульмінацією та розв'язкою. Започаткували цей вид літератури античні письменники (Есхіл, Софокл, Еврипід), подальшого розвитку він набув за доби класицизму (П.Корнель, Ж.Расін), в епоху Просвітництва (Ф.Шиллер, Г.Е.Лессінг), в літературі XIXст. (В.Гюго, Дж.Байрон та ін.) і XXст. (Б.Шоу, Б.Брехт та ін.). Відповідно до змісту і форми, характеру конфлікту драматичні твори поділяються на окремі види і жанри (трагедія, комедія, драма, фарс, водевіль, мелодрама, трагікомедія). У минулому існували також містерії, міраклі, мораліте, шкільні драми, інтермедії. Драма як жанр драматичних творів – п'єса соціального або побутового характеру з гострим конфліктом, який розвивається у постійній напрузі. Дійові

особи драми – переважно звичайні, рядові люди, і автор прагне розкрити їх психологію, дослідити еволюцію характерів, мотивацію вчинків і дій.

Експозиція (лат. expositio – виклад, опис, пояснення) – вихідна частина сюжету художнього твору, в якій стисло подаються ситуація, що логічно випереджає зав'язку, час і місце дії, пояснюються наміри оповідача тощо.

Жанр ліро-епічний – своєрідний літературний жанр, в якому гармонійно поєднуються зображальні засоби виразності, притаманні ліриці та епосу, внаслідок чого витворюються якісно нові сполуки (вірш у прозі, ліро-епічна поема, роман у віршах та ін.). Зародження ліро-епічних творів простежується у добу романтизму, коли ліричні тенденції розповсюджувалися на інші роди літератури.

Ідеалізація – спосіб наукового пізнання, один із різновидів абстрагування, що полягає у створенні таких об'єктів, що не існують у реальному житті, але мають свої прообрази (наприклад, ідеальний газ у фізиці). Подеколи в літературознавстві під ідеалізацією розуміють надмірно прикрашене зображення життя.

Інтерпретація (лат. «тлумачення», «роз'яснення») – дослідницька діяльність, пов'язана з тлумаченням змістового, смислового боку літературного твору на різних його структурних рівнях через співвіднесення з цілістю вищого порядку.

Іронія (грецьк. eironeia – лукавство, удавання) – засіб гумору, заснований на називанні супротивного, коли про щось мовиться ніби у позитивному плані, але прихований підтекст свідчить про протилежне. Іронія може передавати різні відтінки сміху – жартівливий, зневажливий, осудливий, глузливий, саркастичний тощо.

Кирило-Мефодіївське братство – таємна політична антицаристська організація, виникла в Києві в середовищі національно свідомої української інтелігенції у грудні 1845 - січні 1846 р., проіснувала до березня 1847 р. Основу організації на кінець 1846 р. складало 12 осіб. Програмні положення товариства викладені у «Книзі буття українського народу» («Закон Божий») М.Костомарова, у «Статуті Слов'янського товариства Св. Кирила і Мефодія», що мав записку-пояснення, написану В.Білозерським, у відозві «Брати українці!», «Браття великороссияне и поляки!».

Класицизм (лат. classicus – взірцевий, зразковий) – художній стиль і напрям в європейській літературі та мистецтві XVII – XVIII ст. Зберігав свої позиції аж до першої чверті XIX ст. Характерна орієнтація на художню творчість Стародавньої Греції та Стародавнього Риму,

що проголошувалось ідеальною, класичною (зразковою), гідною наслідування. Теоретичним підґрунтям класицизму була антична теорія поетики (“Поетика” Аристотеля), основні положення якої втілювала французька “Плеяда” (XVIст.). Найповнішим, найґрунтовнішим був теоретичний трактат Н.Буало «Мистецтво поетичне» (1674), написаний після того, як класицизм у літературі Франції сформувався. Н.Буало встановив суворі вимоги до кожного жанру, узаконив жанрову специфіку та ієрархію жанрів. Автори класицизму брали сюжети з античної міфології та історії. Для драматургії проголошується закон трьох єдностей: єдність дії (головна дія не може перериватися не пов’язаними з нею подіями чи епізодами); єдність часу (події мають відбуватися протягом однієї доби); єдність місця (місце дії не змінювалося). Героями класицистичних творів були переважно люди високого походження. Найвизначнішими письменниками-класицистами у Франції були Ф. де Малерб, П.Корнель, Ж.Расін, Ж.Б.Мольєр, Ж. де Лафонтен та ін. Під впливом французької літератури класицизм поширювався в інших країнах Європи: Німеччині (І.Готшед); Росії (В.Тредіаковський, М. Ломоносов, Г.Державін та ін.).

Композиція (лат. compositio – побудова, складання, поєднання, створення) – побудова твору, доцільне поєднання всіх його складових у художньо-естетичну цілісність, зумовлену логікою зображення світу, задумом письменника, нормами обраного жанру. Композиція виражає взаємозв’язок, взаємодію персонажів, сцен, епізодів, розділів, способів зображення і компонування художнього твору (розповідь, опис, портрет, пейзаж, інтер’єр, монолог, діалог, репліка, ремарка) і кутів зору суб’єктів твору (автора, оповідача, персонажів). Композиція забезпечує відповідність структури художнього твору задумові письменника.

Контекст – частина твору (фраза, строфа, глава, розділ), яка допомагає зрозуміти точний смисл аналізованого епізоду.

Конфлікт (лат. conflictus – зіткнення, сутичка) – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, супроводжуваних складними колізіями. Конфлікт у художніх творах реалізується передусім у сюжеті.

Кульмінація (лат.culmen – вершина) – момент найвищого піднесення, напруження, розвитку конфлікту, вирішального зіткнення характерів; мить перелому в сюжеті, з якої починається розв’язка.

Літературний процес – поступальний розвиток світової літератури.

Метод художній (творчий) (грецьк. methodos – шлях дослідження) – сукупність засобів творення художньої дійсності в літературі, що ґрунтується на певному, притаманному лише

даному митцеві розумінні світу, суспільства і людини у ньому. Він включає в себе принципи добору життєвих фактів і явищ, засоби художнього узагальнення і побудови образів. Основними художніми (творчими) методами у літературі XVIII-XIX ст. були бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм та ін.).

Напрямок літературний – сукупність художньо-змістовних та естетичних принципів і тенденцій, що характерні для творчості багатьох письменників певного періоду розвитку літературного процесу. Так, у XVII-XVIII ст. це – класицизм, бароко, сентименталізм, у XIX ст. – романтизм, реалізм, натуралізм тощо. Представників кожного літературного напрямку об'єднують однаковий підхід до зображення дійсності, місця людини у суспільстві та Всесвіті; використання системи нормативних правил на рівні стилю, композиції, жанрових форм, сукупності художніх засобів; спільність мотивів, тем, ідей, образів, сюжетних схем, які є характерними для конкретно літературного напрямку.

Просвітництво – доба в історії європейської культури, XVIII ст., “Вік Просвітництва”. У цей час формуються нові уявлення про світ, людину, суспільство, про смисл життя тощо. Письменники, філософи, вчені того часу вважали, що вони несуть людям світло нової істини, тому їх називали просвітниками, а всю добу – Просвітництвом. Просвітники стверджували, що з усіх цінностей людини найбільшою є розум, що у Всесвіті діють однакові універсальні закони і людина буде щасливою тоді, коли пізнає їх і влаштує власне життя за цими законами, найвищим з яких є закон Розуму. Класичні зразки просвітницької художньої літератури у Франції створили Вольтер, Дідро, Руссо. В Англії рух просвітництва започаткували письменники Дефо, Свіфт, Філдінг. Німецька література доби Просвітництва досягла розквіту у другій половині XVIII ст. (Лессінг, Гете, Шилер).

Реалізм (лат. «realis» - речовий, дійсний) – один з ідейно-художніх напрямів у літературі й мистецтві XIX ст. Основоположна проблема взаємин людини і середовища, впливу соціально-історичних обставин на формування духовного світу (характеру) особистості. Замість інтуїтивно-чуттєвого світосприймання на перше місце висувається пізнавально-аналітичне начало, а типізація дійсності стверджується як універсальний спосіб художнього узагальнення. Література стає засобом пізнання людиною себе і навколишнього світу, набуває аксіологічного (ідеологічного) звучання. Принцип вірності реальній дійсності усвідомлюється як критерій художності, як сама художність. Тут важливі об'єктивність, мімічні принципи, переорієнтація (після романтизму) з минулого на сучасність, конкретно-історичний підхід до явищ дійсності, розуміння історії як поступального розвитку (прогресу), гуманізм та ін.

Роман – епічний жанровий різновид; місткий за обсягом, складний за будовою прозовий (рідше віршований) епічний твір, у якому широко охоплені життєві події, глибоко розкривається історія формування характерів багатьох персонажів. *Роман історичний* побудований на історичному сюжеті, відтворює в художній формі певну епоху, період історії. В історичному романі історична правда поєднується з правдою художньою.

Романтизм (франц. romantisme) – літературний напрям, який сформувався на противагу класицизму. Виник він наприкінці XVIII ст. у Німеччині, Англії та Франції, на початку XIXст. поширився у Польщі, Росії, Австрії, згодом охопив інші країни Європи, Північної і Південної Америки. У XVIIIст. романтичним називали усе незвичайне, фантастичне, дивне, таке, що зустрічається лише у романах, а не в житті. На межі XVIII-XIXст. термін “романтизм” означав новий літературний напрям, протилежний класицизму. Визначальними для нього стали такі риси, як заперечення раціоналізму доби Просвітництва, відмова від реалістичного зображення дійсності, неприйняття буденності і звеличення “життя духу”, культ почуттів, заглибленість у внутрішній світ людини, захоплення фольклором, інтерес до фантастики, екзотичних картин природи тощо. Романтизм відкидає нормативність, понад усе цінується творча свобода, фантазія. Заслуга романтиків полягає у розвитку жанрів історичного роману і драми, фантастичної повісті, ліро-епічної поеми, балади, романсу.

Сарказм (грецьк. sarkasmos – терзання, від sarkazo – рву м’ясо) – засіб сатиричного викриття негативного у житті; їдка, викривальна, особливо дошкульна насмішка, вияв крайньо негативного ставлення до зображуваних явищ і людей. Сарказм не має прихованого значення, як іронія, а поєднує сміх з гіркотою і злістю. Він спрямовується на явища не тільки смішні, а й шкідливі, різко негативні й аморальні. Прикладом яскраво вираженого сарказму є роман Дж. Свіфта “Мандри Гуллівера”.

Сатира (лат. satira, від satura – суміш, усяка всячина) – різновид смішного, комічного; особливий спосіб художнього відображення дійсності, який полягає в осудливому осміянні негативного – суспільних явищ, людських вад тощо. На відміну від гумору сатира має гострий, непримиренний характер. У західноєвропейській літературі розквіт сатири пов’язаний з іменами Ф.Рабле, Мольєра, Дж.Свіфта та ін.

Сентименталізм (франц. sentimentalisme, від лат. sentiment – почуття, чуттєвість, чутливість) – течія в європейській літературі другої половини XVIII ст. – початку XIX ст., яка виникла і розвинулася на противагу жорстким, раціоналістичним нормам класицизму та властивому добі Просвітництва культу абсолютизованого розуму і проголосила “культ почуттів”. Отримала свою назву за твором англійського письменника Л.Стерна “Сентиментальна подорож” (1768). Тогочасне суспільство відкрило здатність простої людини, не зіпсованої цивілізацією, до тонких чуттєвих переживань. Найпоширенішими жанрами сентименталізму були елегія, послання, епістолярний роман, повість, дорожні нотатки, щоденники. Улюблені персонажі й теми письменників-сентименталістів (Руссо, Річардсон, Карамзін) – люди простого звання, діти, прості явища природи, кохання тощо.

Співомовка – короткий [гумористичний вірш](#), часто побудований на якомусь народному [анекдоті](#), дотепі, [приказці](#) чи [казковому](#) мотиві.

Стилізація (фр.) – свідоме наслідування творчої манери певного письменника, зовнішніх формальних ознак його стилю, певного фольклорного чи літературного жанру, стилю чи напрямку.

Стиль – сукупність ознак, які характеризують твори певного часу, напрямку, індивідуальну манеру письменника. Мистецтвознавство під стилем розуміє те спільне, що об'єднує творчість ряду митців, споріднену тематикою, способом творення художнього світу. Тут стиль збігається з мистецьким напрямом, течією. Оскільки літературно-стильову течію започатковує оригінальний митець з яскраво вираженим світобаченням, неповторним письмом, то найбільш вживаним і окресленим поняттям є «авторський, або індивідуальний, стиль». Світовідчуття, світобачення письменника зумовлюють оригінальність стилю його творів. Стиль письменника – це система особливостей його творчості, якими його твори відрізняються від творів інших митців. Сукупність зображально-виражальних засобів письменника дає ефект стилю, коли закономірно поєднується в художньо мотивовану систему, зумовлену індивідуальністю митця.

Сюжет (франц. sujet – тема, предмет) – система подій в епічних, драматичних, інколи ліричних творах. Оскільки подія чи система подій відбуваються у часі, мають причинно-наслідкові зв'язки, відзначаються відносною завершеністю, то виділяють наступні елементи сюжету: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Деякі твори мають багатолінійні сюжети, коли декілька сюжетних ліній розвиваються паралельно, перехрещуються між собою, доповнюючи одна одну.

Тема (грецьк. thema – “те, що лежить в основі”) – коло подій, життєвих явищ, представлених у художньому творі, у тісному зв'язку з проблемами, які з них постають і потребують осмислення.

Трактат (лат. tractatus, від tractare – розглядати, досліджувати) – науково-теоретична праця, в якій аналізується складна проблема, всебічно аргументується концепція автора тощо. В епоху класицизму і Просвітництва цей вид набув особливого поширення, коли були складені класичні зразки трактатів стосовно проблем різних видів мистецтва, зокрема художньої літератури. Тепер замість слова “трактат” частіше вживається термін “монографія”.

Фабула (лат. fabula – байка, розповідь, переказ, історія) – елемент сюжету, що визначає межі руху сюжету у просторі і часі; розповідь про події, зображені у творі, на відміну від самих подій – сюжету твору. Основу фабули складають події, взяті письменником із реального життя, з історії людства, міфології, інших творів мистецтва. Подія – це одиниця фабули.

Цикл – ряд пов’язаних між собою явищ, які творять певну замкнуту цілість. У літературі – сукупність художніх творів одного жанру, об’єднаних задумом автора в естетичну цілість.

Хроніка – літопис, вид історичного твору; твір, в якому послідовно розкривається історія суспільних чи родинних подій за тривалий проміжок часу.

КОНЦЕПЦІЯ КУРСУ

1. Мета вивчення дисципліни "Історія світової літератури" – ознайомити студентів з основними тенденціями розвитку зарубіжного літературного процесу ХІХ – поч. ХХ ст., акцентуючи на традиціях і новаторстві, відстежуючи національні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, зростання естетичного і морального потенціалу класичної літератури, сприйняття її в контексті світової культури.
2. Завдання курсу: розкривати безперервність літературного процесу, сприяти усвідомленню літератури як певного національного та історичного типу художньої творчості, домагатися від студентів розуміння естетичної функції, яку продовжує відігравати література в сьогоденні, вдосконалювати вміння і навички студентів аналізувати художні твори та явища літературного процесу; забезпечити оволодіння студентами необхідною термінологією; формувати вміння і навички роботи з науковою літературою; розвивати естетичні смаки студентів та їх креативні здібності; сприяти виробленню у студентів власних поглядів на художні явища; а також критичного підходу до наукових праць тенденційного характеру.
3. Методи і прийоми навчання: фундаментальний, комбінований, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, репродуктивний, інтертекстуальний, компаративний, культурно-історичний, описовий, герменевтичний методи навчання.
4. Дидактичні засоби навчання: слово викладача, підручники і посібники, веб-сайт викладача.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс „Історія світової літератури”. – URL : <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
2. Гурдуз А.І., Здоренко К.І. Шляхи Франкенштейна: творчий діалог Брайана Олдісса – Мері Шеллі // Новітня філологія. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. – № 7. – С. 138-145.

Базова

1. Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму: підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 400 с. (5 прим. у бібл.).
3. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / Г.Й.Давиденко, Г.М.Стрельчук, Н.І.Гричаник. – Вид. 3-тє. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с. (20 прим. у бібл.).
4. Гиленсон Б.А. История литературы США : учеб. пособие для студ. вузов. – М. : Academia, 2003. – 704 с.
5. История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с.
6. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для вузов / под ред. Н.А.Соловьевой. – М. : Высш. школа: Академия, 2000. – 558 с.
7. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М.: Академия, 1998. – 516 с.
8. Рада І.М. Американський романтизм у літературі та живописі: Навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіж. л-ри. – Миколаїв : МННЦ ОНЦ ім. І. Мечникова; Одеса: Тов. В і Д, 2001. – 122 с.
9. Шумкова Т.Л. Зарубежная и русская литература XIX века. Романтизм : учеб. пособие / Т.Л.Шумкова. – М. : Флинта: Наука, 2002. – 237 с.
10. История всемирной литературы : в 9 т. / АН СССР. Ин-т мировой лит. им. А.М.Горького ; редкол. : Ю.Б.Виппер (гл. ред.) и др. – М. : Наука, 1987. – Т.4-6.
11. Михальская Н.П. История английской литературы : учеб. для гуманитар. фак. вузов / Н.П.Михальская, Г.В.Аникин. – М. : Академия, 1998. – 516 с.
12. Храповицкая Г.Н. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм : учеб. пособие для вузов / Г.Н.Храповицкая, А.В.Коровин. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 406 с.
13. Андреев Л.Г. История французской литературы : учеб. для филол. спец. вузов / Л.Г.Андреев, Н.П.Козлова, Г.К.Косиков. – М.: Высш. шк., 1987. – 543 с.
14. Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000 – 2000: Учеб. пособие [Л.Г.Андреев, Г.К.Косиков, Н.Т.Пасхарьян и др.] ; под ред. Л.Г.Андреева. – М. : Высшая школа, 2001. – 335 с.

Допоміжна

Наукова та методична література

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : в 2 т. / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005.
2. Літературознавча енциклопедія: в 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
3. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1985. – 364 с.

Довідкова література

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т.1. – К. : Академія, 2007. – 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І.Ковалів]. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – 624 с.

Електронні ресурси

- Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
- Сайт <http://philolog.in.ua>

Інформаційні ресурси

3. Посилання на сайти викладача: <https://mnu.mk.ua/course/index.php?categoryid=257> .
2. Підручники:
 - История зарубежной литературы XIX века : учеб. / под ред. Е.М.Апенко. – М. : Проспект, 2001. – 413 с. (3 прим. у бібл.).
 - Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму : підруч / Д.С.Наливайко, К.О.Шахова. – Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2001. – 416 с. (20 прим. у бібл.).

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

освітня програма Українська мова і література,

Галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія»

035.01 українська мова та література

освітня програма Українська мова і література

Форма контролю: екзамен

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Своєрідність романтичної типізації та поняття романтичного ідеалу. Оригінальність інтерпретації романтичного героя у творчості Е.Т.А.Гофмана, Дж.Г.Байрона, Вальтера Скотта. Сутність романтичного двосвіту.
2. Мала проза великого Е.А.По. Жанрові та стильові особливості новел митця. Ідейно-художній аналіз новел (на вибір).
3. Образ дитини й тема дитинства в творах Ч.Диккенса («Пригоди Олівера Твіста», «Домбі і син»).

Затверджено на засіданні

кафедри української мови і літератури

Протокол № __ від „__” жовтня 2018 року

Завідувач кафедри _____ проф. Філатова О. С.

Екзаменатор _____ доц. Гурдуз А. І.